

M3.1 "ZELENI POSEL ZA MLADINO"

E-MODUL 3:
Trajnostna in zelena Evropa

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

<https://unsplash.com/photos/FHnnjkiYj7Y>

V tem poglavju bomo izvedeli več o:

- Zeleni posel kot prednostna naloga EU**
- Pogled javnega organa na zeleni posel**
- Priložnosti za mlade v okviru Zelenega dogovora**
- Obstoječe najboljše prakse, ki jih je treba upoštevati**
- Ideje za vaš vsakodnevni vpliv**

1

DOBRODOŠLI!

Oglejte si videoposnetek: **Kaj je zeleni posel EU?**

<https://www.youtube.com/watch?v=W6MzP3nsKy8>

POMISLITE:

Kako želite živeti v EU?

Ali bo Evropa prva podnebno nevtralna celina do leta 2050?

2

Zeleni posel kot prednostna naloga EU.

- Evropski zeleni dogovor (EU GD, 2019) bo EU preoblikoval v sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo.
- Za dosego cilja zelenega dogovora EU je predlaganih 8 ključnih področij ukrepanja s politikami, ki močno spreminjajo ...

2

Zeleni posel kot prednostna naloga EU.

Podnebje
Energija
Kmetijstvo
Industrija
Okolje in oceani
Prevoz
Finance in regionalni razvoj
Raziskave in inovacije

3

Perspektiva javnega organa o Zelenem dogovoru

- Institucije EU bi morale sodelovati z državljani na področju zaposlovanja, ogrevanja domov ali varstva okolja.
- Stalni dialogi z državljani so eden od predlaganih modelov za pristop in vključevanje državljanov po vsej Evropi, da bi prispevali k evropskemu podnebnemu paktu.
- Mladi so ključni deležniki.

3

Perspektiva javnega organa o Zelenem dogovoru

- Zeleni posel je treba izvajati v okviru zelenih politik lokalnih skupnosti.
- Izkoristite priložnosti za razvoj strategij trajnostnega urbanega razvoja - Konvencija županov EU kot osrednja sila.
- Mesta bi se morala zavezati k ambicioznim zavezam na področju podnebnih in energetske politik.
- Pristop s financiranjem od zgoraj navzdol.

4

Priložnosti za mlade v okviru programa Green Deal

- Boj proti podnebnim spremembam z vključitvijo v Evropski pakt za podnebje: https://europa.eu/climate-pact/index_en
- Pridružite se pobudi New European Bauhaus, ki v evropski zeleni dogovor vnaša kulturno in ustvarjalno razsežnost.

5

Obstoječe najboljše prakse slediti

- Evropski mladinski cilj št. 10:
- <https://youth-goals.eu/yg10>
- Doseči družbo, v kateri bodo vsi mladi okoljsko aktivni, izobraženi in sposobni spreminjati svoje vsakdanje življenje.

5

Obstoječe najboljše prakse slediti

- Generation Climate Europe (GCE);
- <https://gceurope.org/>
- Največja podnebna koalicija mladinskih mrež v Evropi.
- Delovna področja: biotska raznovrstnost, krožno gospodarstvo, čista mobilnost, podnebna pravičnost, trajnostni razvoj

6

Ideje za vaš vsakodnevni vpliv

Prizadevajte si za **večjo ozaveščenost o trajnostnih izzivih**, delite informacije in svoje ugotovitve s prijatelji in družino prek družbenih medijev, da bi dosegli večjo prepoznavnost med mladimi.

6

Ideje za vaš vsakodnevni vpliv

Prezemite **večjo osebno odgovornost za svoj življenjski slog** in se zavzemajte za trajnostno potrošnjo in dostop do nje.

6

Ideje za vaš vsakodnevni vpliv

Spodbujanje **večje vključenosti v programe, pobude, projekte in ukrepe za varstvo okolja** kot prostovoljec, vrstniški učitelj in aktivist pri dejavnostih, ki neposredno ustvarjajo pozitivne okoljske spremembe (npr. sajenje dreves, čistilne akcije ...).

6

Ideje za vaš vsakodnevni vpliv

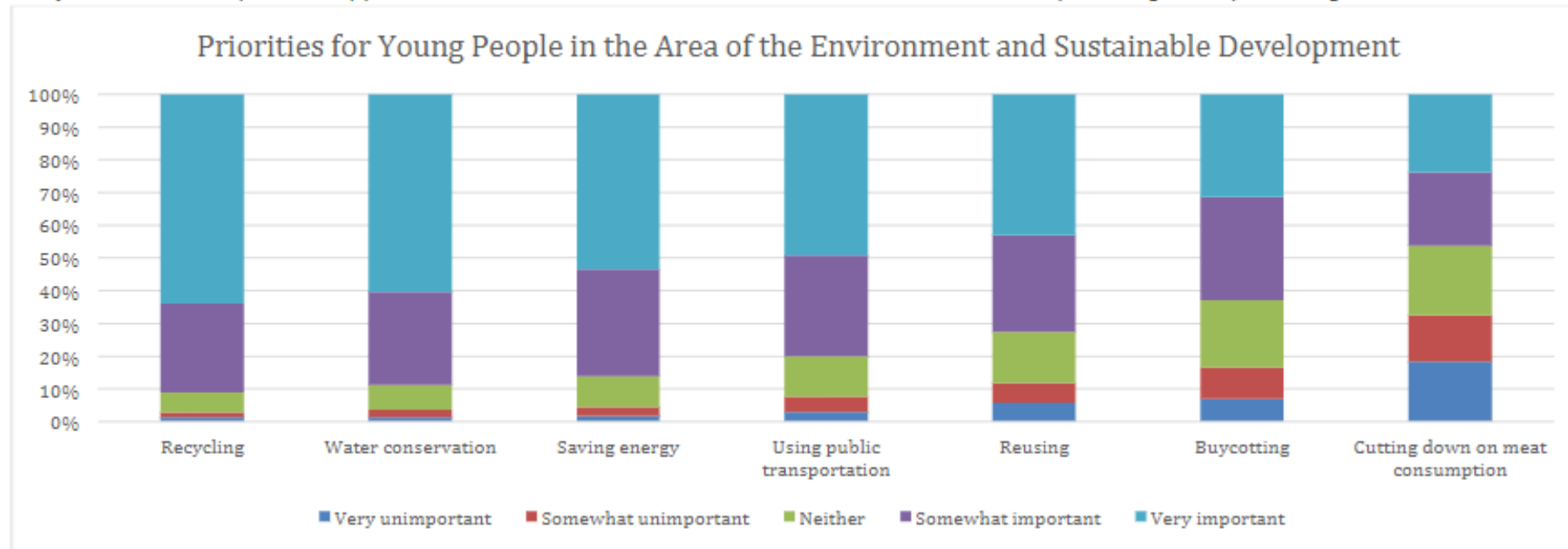
Prevzemanje večje **vloge v političnih razpravah in kampanjah o okoljskih vprašanjih**, vzpostavljanje stikov z mladinskimi organizacijami ali oblikovanje akcijskih skupin za nagovarjanje lokalnih oblikovalcev politike

NAREDITE SAMI

Oglejte si graf in podajte odgovore za vsako prikazano prednostno nalogo spodaj:

Graph: The most important support mechanisms for the environmental and sustainable development agenda; percentages.

Tematsko poročilo cikla VI strukturiranega dialoga: Mladi, okolje in trajnost (2018)

Vir: <https://zenodo.org/record/3716273#.YdiJf2jMJPa>

NAREDITE TO SAMI

INDIVIDUALNA DEJAVNOST - PROJEKTNO DELO (1H)

Razmislite o morebitni "zeleni poti". Zelena pot je pobuda EU, katere cilj je spodbuditi mlade k soustvarjanju akcijskega načrta za zaščito in obnovo našega naravnega sveta v naslednjem desetletju. <https://youthforeurope.eu/join-the-green-track-in-the-european-year-of-youth/>

[na naslednji diapozitivni ploščici poiščite predlogo "Mapa učinka" in jo izpolnite, kot je predlagano v smernicah]

PROJEKTNO DELO

Za pobudo/ukrep/priredite v v vaši lokalni skupnosti, povezano z ohranjanjem narave (#biodiverziteteta ali #okolje), naredite "MAPO UČINKA" in pri tem uporabite tudi promocijo v družbenih medijih.

MAPA UČINKOVITOSTI: NAČRT ZA LOKALNO PRILOŽNOST

Pri tej dejavnosti se opredelijo področja vpliva v določenem okolju/družbi za uresničitev zelene/ družbeno odgovorne projektne ideje, pobude, dogodka, ...

OSEBNO PODROČJE VPLIVA (= družina, soseska, družbeni mediji, družbene skupine)	POKLICNO PODROČJE VPLIVA (= šola, delovno mesto, različna ustrezna združenja)	PROJEKTNAM ZAMISEL, POBUDA (= opišite idejo - kaj boste inovirali, kako in zakaj)	POTREBNI OBSTOJEČI VIRI (= kaj potrebujete za izvedbo in kje boste to dobili)	AKCIJSKI NAČRT ZA IZVAJANJE (= opišite korake za uspešno uresničitev vaše pobude)

OSTANITE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

COHERENT

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M3.1 ZELENI DOGOVOR

ZA MLADINO

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.
Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo,
ki se lahko uporabijo na podlagi informacij, ki jih vsebuje.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M3.1 ZELENI DOGOVOR ZA MLADE	1
1. Pregled	3
2. Cilj modula in glavni cilji	3
3. Zeleni posel kot prednostna naloga EU	3
4. Zeleni dogovor EU in predlogi za mlade	4
5. Najboljše prakse	6

1. Pregled

Ta e-modul predstavlja koristen vpogled v prednostne naloge zelenega posla EU in ustrezne politične direktive v zvezi z možnostmi za mlade in njihovo aktivno udeležbo v obliki obstoječih najboljših praks ter ponuja priporočila za vsakodnevni trajnostni učinek za mlade.

2. Cilj modula in glavni cilji

Namen e-modula je spodbujati zelene in trajnostne vedenjske spremembe ter spodbuditi mlade k skupnemu ukrepanju v zvezi s prednostnimi nalogami in cilji zelenega dogovora.

3. Zeleni posel kot prednostna naloga EU

Evropski zeleni dogovor (EU GD) bo EU spremenil v sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo. Zato določa načrt za to preobrazbo. Vseh 27 držav članic EU se je zavezalo, da bo EU do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina.

Za doseg cilja zelenega dogovora EU je izpostavljenih 8 ključnih področij ukrepanja z močno preoblikovalnimi politikami¹ :

- ✓ Podnebje ... s čistejšo energijo in najsodobnejšimi čistimi tehnološkimi inovacijami;
- ✓ Varčevanje z energijo ... zlasti pri prenovljenih, energetsko učinkovitih stavbah;
- ✓ Kmetijstvo ... za zdravo in cenovno dostopno hrano;
- ✓ Industrija ... prek globalno konkurenčne in odporne industrije;
- ✓ Okolje in oceani ... za ohranjanje svežega zraka, čiste vode, zdrave prsti in biotske raznovrstnosti;
- ✓ Promet ... za več javnega prevoza;
- ✓ Finance in regionalni razvoj ... ustvarjanje delovnih mest, prilagojenih prihodnosti, in usposabljanje za prehod;
- ✓ Raziskave in inovacije ... za zagotavljanje trajnejših izdelkov, ki jih je mogoče popraviti, reciklirati in ponovno uporabiti.

Prednosti zelenega dogovora EU

Evropska komisija je decembra 2019 predstavila evropski zeleni dogovor s pomembnimi ključnimi področji, ki jih je treba obravnavati kot prednostne naloge, da se zagotovi celostno doseganje² :

- ✓ Zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov;
- ✓ Ustvarjanje zelenih delovnih mest in trajnostna gospodarska rast;
- ✓ Socialna vključenost in pravičnost z reševanjem vsakodnevnih izzivov, kot so energetska revščina, boljše zdravje in dobro počutje za vse;
- ✓ Boljše ohranjanje in obnavljanje ekosistemov in biotske raznovrstnosti.

Zeleni dogovor EU obravnava tudi izzive v okviru pandemije COVID-19, saj so finančne naložbe namenjene tudi splošnemu okrevanju. Na koncu naj povem, da je zeleni posel sestavni del strategije Komisije za izvajanje agende Združenih narodov do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja³ . Vendar okoljskih ambicij zelenega posla ne bo mogoče doseči z enim samim ukrepanjem Evrope. Zato sta za

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

uspeh evropskega zelenega posla ključnega pomena vključenost in zavezanost javnosti ter vseh zainteresiranih strani.

Politike, ki spreminjajo pravila, so učinkovite le, če so državljani v celoti vključeni v njihovo oblikovanje. Na splošno so ljudje zaskrbljeni zaradi delovnih mest, ogrevanja svojih domov in preživetja, zato bi morale institucije EU sodelovati z njimi, če bi zeleni dogovor želel uspeti in prinesiti trajne spremembe.

Dialogi z državljani, ki potekajo v okviru Komisije, so eden od predlaganih modelov za pristop in vključevanje državljanov po vsej Evropi, da bi prispevali k evropskemu paktu o podnebjju. Na voljo bi morali biti tako realni kot virtualni prostori, kjer bi ljudje lahko izrazili svoje ideje in ustvarjalnost ter sodelovali pri ambicioznih ukrepih, tako na individualni kot na kolektivni ravni. Poleg tega si bo Komisija prizadevala za krepitev zmogljivosti za spodbujanje pobud na lokalni ravni na področju podnebnih sprememb in varstva okolja. Informacije, smernice in izobraževalni moduli bi lahko pripomogli k izmenjavi dobrih praks.

Vse zgoraj navedeno je treba izvajati v lokalnih skupnostih in tako zagotoviti pravičen in trajnosten regionalni razvoj. Mestna razsežnost kohezijske politike se bo okrepila, predlagana evropska pobuda za mesta pa bo zagotovila pomoč mestom, da bi jim pomagala kar najboljše izkoristiti priložnosti za razvoj strategij trajnostnega urbanega razvoja. Konvencija županov EU bo še naprej imela osrednjo vlogo. Za izvajanje sprememb za bolj zelene prehode na lokalni ravni se morajo mesta in regije zavezati k ambicioznim zavezam na področju podnebne in energetske politike.

Nekateri primeri dobrih praks za izvajanje na lokalni ravni s pristopom od zgoraj navzdol, ki ga lahko izvajajo lokalne oblasti in nekatere nevladne organizacije, so naslednji:

- ✓ izkoristiti priložnosti prek programov in projektov, ki jih financira EU;
- ✓ učinkovito izvajanje zelenih politik in zakonodaje;
- ✓ izvajanje novih mehanizmov spremljanja za zagotovitev ustreznega izvajanja ukrepov GD.

4. Zeleni dogovor EU in predlogi za mlade

Jeseni 2021 je bilo na podlagi medverske mladinske konvencije o evropski zeleni pogodbi⁴ pripravljeno obsežno poročilo, v katerem je predstavljenih 21 predlogov, ki so jih mladi pripravili na temo:

- ✓ stanovanja, energija in promet (na primer: NO.2 "*EU bi morala začeti s pregledom direktive o obdavčitvi energije (ETD), da bi postopoma odpravila nacionalne subvencije za fosilna goriva v skladu s cilji zelenega dogovora EU in cilji svežnja Fit for 55*");
- ✓ hrana in kmetijstvo (na primer: NO.10 "*EU bi morala Evropskemu inštitutu za inovacije in tehnologijo dodatno podeliti pooblastila in sredstva za usklajevanje, spodbujanje, pospeševanje in razširjanje raziskav trajnostnih živilskih tehnologij na ravni EU*");
- ✓ proizvodnja in poraba (na primer: NO. 14 "*Skupaj s krepitvijo obveznega okvira potrebne skrbnosti bi morala EU po posvetovanju z akademsko sfero, strokovnjaki s področja mednarodnega prava človekovih pravic in člani sodstva razviti potrebne popravke za uskladitev uredbe Rim II s cilji zelenega dogovora EU na področju podnebnih sporov in pravosodja*");
- ✓ izobraževanje, ekologija in spretnosti (na primer: NO. 21 "*EU naj ustanovi komisarja EU za prihodnje generacije, ki bo pooblaščen za opozarjanje in zagotavljanje smernic organom in politiki EU glede vprašanj, povezanih s trajnostjo in medgeneracijsko enakostjo, zastopanostjo in pravičnostjo*").

Tudi vi lahko prispevate k spremembam, tako da se vključite v Evropski podnebni pakt, pobudo, ki skupnostim pomaga deliti in izvajati ukrepe za boj proti podnebnim spremembam, ali v Novi evropski

---

⁴ <https://www.comece.eu/wp-content/uploads/sites/2/2022/03/Final-Report-Interfaith-Youth-Convention-EU-Green-Deal.pdf>

Bauhaus, pobudo, ki v evropski zeleni dogovor vnaša kulturno in ustvarjalno razsežnost.

Evropski pakt o podnebnih spremembah⁵

Evropski pakt za podnebje je pobuda na ravni EU, ki poziva ljudi, skupnosti in organizacije, naj sodelujejo pri podnebnih ukrepih in gradijo bolj zeleno Evropo. Predstavlja vključujočo priložnost za povezovanje, izmenjavo idej in znanja za soustvarjanje in izvajanje rešitev.

Podnebni pakt je potreben zato, da vsak posameznik poleg zakonov in politik spremeni svoje vsakodnevne navade in rutino v bolj trajnostne. Pakt daje prednost štirim ključnim "zelenim" področjem: površinam, prometu, stavbam in znanju. Sprejemanje podnebno ozaveščenih odločitev vas lahko pripelje do tega, da postanete ambasador podnebnega pakta, pripravite zavezo ali celo organizirate satelitski dogodek.

Novi evropski Bauhaus⁶

K sodelovanju, vodenju pogovorov in ustvarjanju idej za oblikovanje inovativnega političnega okvira vabi ustvarjalne misli. Na koncu podpira trajnostno gibanje za nove načine razmišljanja, ki ustvarjajo trajne skupnosti in vključujoče stalne dialoge.

5. Najboljše prakse

Evropski mladinski cilj št. 10 je doseči družbo, v kateri bodo vsi mladi okoljsko aktivni, izobraženi in sposobni spreminjati svoje vsakdanje življenje⁷.

Mladi so zelo zaskrbljeni glede okolja in svojega prihodnjega življenja, družbe in celo gospodarstva, zato je ključnega pomena, da so deležni ustreznega vodenja, motivacije in spretnosti za trajnostni prispevek.

Zelena delovna mesta za mlade⁸

Pobuda UNEP-YEA za zelena delovna mesta se osredotoča na izboljšanje izobraževanja za zelene poklice ter postopkov posredovanja dela za izobraževalce in delodajalce. Podpira nastajajoči mednarodni trend na področju učnih načrtov, raziskav, poklicnega svetovanja in posredovanja zaposlitve za oblikovanje delovne sile, ki jo potrebujemo za trajnostno in vključujočo prihodnost. Podpira tudi izpolnjevanje nacionalnih podnebnih zavez. Ta pobuda je sestavljena iz prizadevanj od zgoraj navzdol prek zavezništva UNEP-YEA, ustreznih ministrstev in visokošolskih mrež za trajnost, pa tudi iz prizadevanj od spodaj navzgor prek kontaktnih točk za ukrepanje za podnebno opolnomočenje za več držav, vključevanja mladih ter sodelovanja z delodajalci in poklicnimi svetovalci. Dejavnosti vključujejo virtualno podporno skupnost za izvajanje, kratke zloženke o ključnih priporočenih ukrepih in drugo.

Sklad za pravičen prehod in zbirka orodij za mlade⁹

Leta 2021 je bil izdan nabor orodij za sodelovanje mladih v skladu za pravično tranzicijo, saj bo prihajajoča tranzicija neposredno vplivala na prihodnost mladih, zato so njihove potrebe, mnenja, strahovi in upi pomemben del dialoga. V prilogi Dobre prakse vključevanja mladih¹⁰ je pregled 30 uspešno izvedenih dobrih praks po vsej EU, ki so predstavljene kot primeri trajnostne participacije mladih.

⁵ https://ec.europa.eu/clima/eu-action/european-green-deal/european-climate-pact_en

⁶ https://europa.eu/new-european-bauhaus/neb-partners/call-partnerships_en

⁷ <https://youth-goals.eu/yg10>

⁸ <https://www.unep.org/explore-topics/education-environment/what-we-do/green-jobs-youth>

⁹ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund

¹⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/youth_just_transition_annex_en.pdf

Generation Climate Europe¹¹

Predstavlja največjo podnebno koalicijo mladinskih mrež v Evropi. Trenutno GCE združuje 381 nacionalnih organizacij v 46 evropskih državah. Poleg tega jih vodijo glasovi že več kot 20 milijonov mladih Evropejcev. Njihove delovne skupine pokrivajo področja čiste mobilnosti, krožnega gospodarstva, trajnostnega razvoja, biotske raznovrstnosti in podnebne pravičnosti. Leta 2020 so izdali tudi dokument z naslovom Mladi Evrope si predstavljajo demokratičen proces okoljskega odločanja za vse¹².

Ideje za vaš vsakodnevni vpliv

Ker je leto 2022 evropsko leto mladih in kot je navedeno v tematskem poročilu šestega cikla strukturiranega dialoga: Mladi, okolje in trajnost iz leta 2018, bi morali mladi¹³:

- ✓ prizadevati si za večjo ozaveščenost o trajnostnih izzivih → deliti informacije in svoje ugotovitve s prijatelji in družino prek družbenih medijev, da bi dosegli večjo prepoznavnost med mladimi;
- ✓ prevzeti večjo osebno odgovornost za svoj življenjski slog → zagovarjanje in dostop do možnosti trajnostne potrošnje;
- ✓ spodbujati večjo vključenost v programe, pobude, projekte in ukrepe za varstvo okolja → kot prostovoljci, vrstniški učitelji in aktivisti v dejavnostih, ki neposredno ustvarjajo pozitivne okoljske spremembe (npr. sajenje dreves, čistilne akcije ...);
- ✓ prevzeti večjo vlogo v političnih razpravah in kampanjah o okoljskih vprašanjih → se povezati z mladinskimi organizacijami ali oblikovati akcijske skupine, ki bodo nagovorile lokalne oblikovalce politike.

Zato je pomembno zagotoviti, da vsi vključujejo mlade in jih opolnomočijo, da delujejo kot nosilci sprememb ter se zavedajo vpliva svojih dejanj na okolje in družbo. Poleg tega je treba okrepiti mednarodno sodelovanje, da bi oblikovali mladinska gibanja in mreže s skupnim ciljem, to je trajnost s podpiranjem in krepitvijo priložnosti za mlade ter zagotavljanjem dostopa do okolju prijazne infrastrukture za bolj trajnosten način življenja.

---

¹¹ <https://gceurope.org/>

¹² https://www.fepe-europe.eu/attachments/publications/web_intergenerational%20solidarity_gce_europes%20youth%20envisioning%20a%20democratic%20environmental%20decision-making%20process%20for%20all.pdf

¹³ <https://zenodo.org/record/3716273#.YdczC2jMJPZ>

M3.2 "MLADI IN TRAJNOSTNA POTROŠNJA"

E-MODUL 3:

Trajnostna in zelena Evropa

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

V tem poglavju bomo izvedeli več o:

- Trajnostni potrošnji
- Podjetjih, ki podpirajo inovativno trajnostno potrošnjo
- Prostovoljstvu
- Organizacijah, ki jih vodijo mladi in krepijo vlogo mladih pri trajnostnem razvoju.
- Mladinskih gibanjih

1

Trajnostna potrošnja

Kaj pomeni trajnostna potrošnja?

- Čim manjša uporaba naravnih virov.
- Zmanjševanje emisij odpadkov in onesnaževal.
- Uporaba razmišljanja o življenjskem ciklu.

2

Vpliv mladih

Inovativne ideje in podjetja

Mladi so občutljivi na težave, ki vplivajo na njihovo okolje.

Izvajajo inovativne zamisli, ki pomagajo spodbujati in izboljševati zavestno potrošnjo.

European
Commission

Co-funded by
the European Union

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Inovativne ideje in podjetja

Bampads

Menstrualne
vložki za
večkratno
uporabo

Prva lepotna
znamka brez
odpadkov na svetu

Lepota brez
odpadkov

Munch.hu

Boj proti
zavrženi hrani

Inovativne ideje in podjetja

FabBRICK

Ekološki gradbeni material iz predelanega tekstila

Kuhinjski zavitki iz bananinih listov

Uporaba surovin iz ostankov gojenja banan

Nagrade za inovacije za trajnostni življenjski slog

Priznanje mladim podjetnikom, katerih zamisli bi lahko pomagale zmanjšati onesnaževanje, se boriti proti podnebnim spremembam in preprečevati izgubo biotske raznovrstnosti.

Tablete za čiščenje v enem koraku

Biološko razgradljivo večnamensko čistilo - zmanjšanje plastične embalaže

3

Mladinska gibanja

Mladinska gibanja

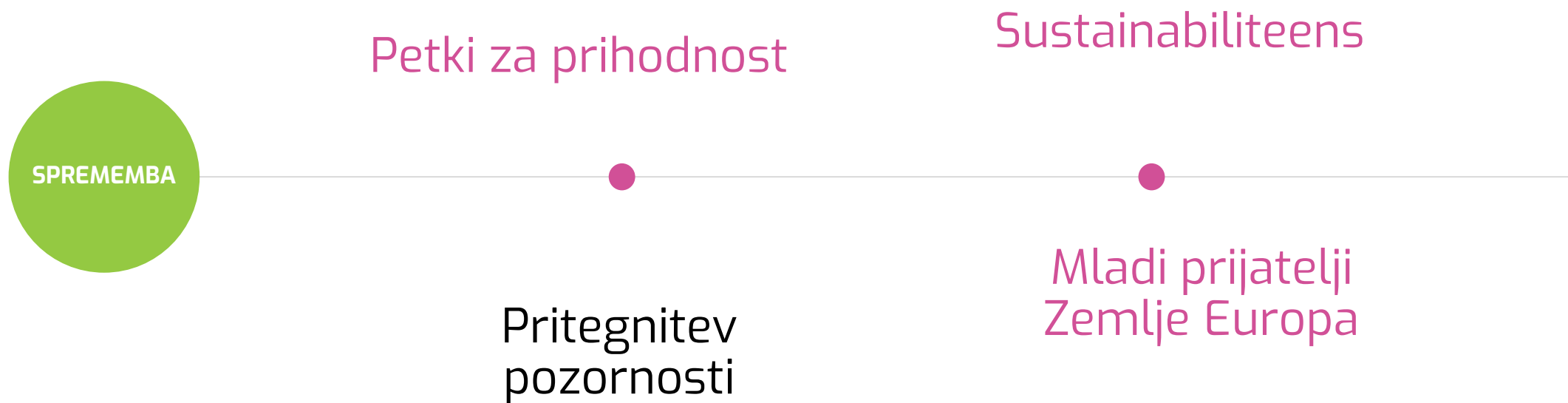
Mladi menijo, da morajo prevzeti nadzor nad svojo prihodnostjo.

Želijo opozoriti druge na probleme sveta.

Mladinska gibanja

OSTANITE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M3.2 MLADI IN TRAJNOSTNA POTROŠNJA

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.*

*Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo,
ki se lahko uporabijo na podlagi informacij, ki jih vsebuje.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M3.2 MLADI IN TRAJNOSTNA POTROŠNJA

Pregled	3
Cilj modula	3
1. Uvod v trajnostno potrošnjo	3
2. Kako lahko mladi izboljšajo trajnostno potrošnjo?	3
3. Kje so lahko dejavni mladi?	5
4. Najboljše prakse	6

Pregled

V tem modulu bo opredeljeno, kaj pomeni trajnostna potrošnja. Glede na raziskave ... so mladi motivirani in pripravljeni ukrepati. Imajo veliko inovativnih idej, ki lahko pomagajo izboljšati trajnostno potrošnjo. Kot najboljše prakse bomo omenili 3 podjetja iz različnih delov sveta, ki so na dobri poti k zmanjševanju odpadkov. Prostovoljstvo je priljubljena dejavnost med mladimi. Obstaja veliko organizacij, ki so jih ustanovili ali vodijo mladi in si prizadevajo, da bi se mladi zavedali varstva naše Zemlje. Mladi se zaradi težav, s katerimi se sooča naša Zemlja, ne bojijo iti na ulice. S svojimi demonstracijami opozarjajo ljudi na škodo, ki jo povzroča globalno segrevanje, in na potrebo po zavestni potrošnji in pozornosti na posledice naših dejanj.

Cilj modula

Cilj modula je osvetliti, kako lahko mladi najboljše vplivajo na trajnostno potrošnjo. Prav tako bo zagotovil načine, kako lahko mladi vplivajo na izboljšanje le-te.

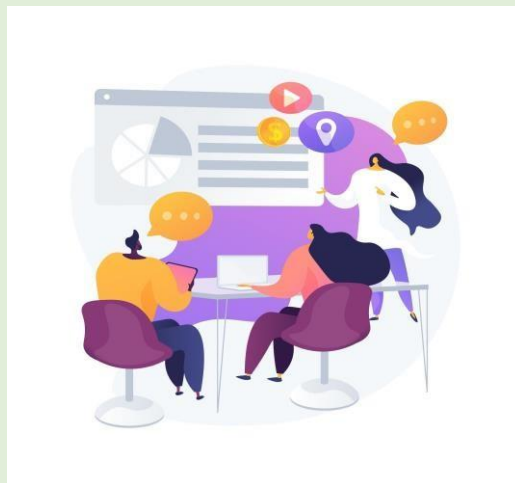
Glavni cilji so zagotoviti:

- ✓ Opredelitev trajnostne potrošnje
- ✓ Podjetja, ki podpirajo inovativno trajnostno potrošnjo.
- ✓ Primere mladinskih organizacij in nevladnih organizacij, ki krepijo vlogo mladih pri trajnostnem razvoju.
- ✓ Mladinsko pobudo

1. Uvod v trajnostno potrošnjo

Naša družba danes porabi več virov kot kdaj koli prej v zgodovini in presega količino virov, ki nam jih lahko zagotovi Zemlja. Ta prekomerna poraba povečuje kopičenje odpadkov in onesnažuje okolje. To negativno vpliva na zdravje, izobraževanje, enakost in krepitev moči. Trajnostna potrošnja in proizvodnja pomenita, da z manj sredstev naredimo več in bolje.

Trajnostna potrošnja in proizvodnja pomeni "uporabo storitev in z njimi povezanih izdelkov, ki zadovoljujejo osnovne potrebe in zagotavljajo boljšo kakovost življenja, pri čemer se v življenjskem ciklu storitve ali izdelka čim bolj zmanjša uporaba naravnih virov in strupenih materialov ter emisije odpadkov in onesnaževal, tako da niso ogrožene potrebe prihodnjih generacij (Reisch, 1998)".

2. Kako lahko mladi izboljšajo trajnostno potrošnjo?

Ljudje, stari od 14 do 29 let, so največja generacija v zgodovini. Današnja mladina je generacija, ki se mora soočiti z zahtevnimi okoljskimi, družbenimi in gospodarskimi razmerami, ki so nastale v prejšnjih desetletjih.

Biti mlad pomeni soočati se z izzivi in ustvarjati prostor za prihodnji polni razvoj. Pomeni spreminjati težave v priložnosti in rešitve ter biti gonilna sila družbe.

Inovativne ideje in podjetja

Mladi so občutljivi na težave, ki vplivajo na njihovo okolje. Pripravljeni so ustvariti bolj prijazen in trajnosten svet. Izvajajo inovativne zamisli, ki pomagajo spodbujati in izboljševati zavestno potrošnjo. S svojimi idejami ustvarjajo izdelke, ki so okolju prijazni.

Bampads

Številna zagonska podjetja in družbe po vsem svetu že sodelujejo pri distribuciji menstrualnih vložkov in hlačk za večkratno uporabo. Eno od takih pomembnih zagonskih podjetij je Bampads. Podjetje Bampads je maja 2019 ustanovilo mlado dekle. Podjetje ne ponuja le vložkov za večkratno uporabo v najbolj zabavnih vzorcih, kar ste jih kdaj videli, temveč mlade ženske po vsem svetu tudi izobražuje o temah, ki se jih mnoge običajno izogibajo, v upanju, da se bo spopadlo s stigmatizacijo menstruacije.¹

Prva lepotna znamka na svetu, ki ne ustvarja odpadkov

Brianne West je zasnovala prvo lepotno znamko na svetu, ki ne ustvarja odpadkov. Pri 19 letih je ustanovila svoje prvo podjetje za proizvodnjo naravne kozmetike. Ko je bila študentka, je v svoji kuhinji začela izdelovati šampon in balzam v trdnih barvah. Westova je uporabila znanje, pridobljeno pri študiju, in oblikovala izdelke z naravnimi sestavinami iz etičnih in trajnostnih virov. Z odstranitvijo vode iz izdelkov je ustvarila izdelke brez plastike, ki prav tako niso bili testirani na živalih, prodajali pa so se v biorazgradljivi in kompostirljivi embalaži.

Munch.hu

Munch so leta 2020 ustvarili štirje mladi univerzitetni študenti na Madžarskem, ki se s sodobno tehnologijo borijo proti zavrženi hrani. Munch je platforma, prek katere restavracije, pekarnice, trgovine in hoteli prodajajo znižano in neprodano kakovostno hrano. S to rešitvijo lahko vsakdo preprosto ukrepa proti zavrženi hrani, hkrati pa se dobro prehranjuje - po ugodni ceni. Podjetje redno dostavlja pakete hrane tistim, ki jo potrebujejo. To ni primarni cilj, vendar lahko ublaži protislovje, da se proizvede več hrane, kot je potrebno, medtem ko so mnogi prikrajšani.

FabBRICK - Pariz, Francija

Clarisse Merlet je kot študentka arhitekture opazila, kako zelo onesnažujoča in energetska intenzivna je gradnja, zato se je odločila, da bo našla način za drugačno gradnjo, zlasti z uporabo odpadnih surovin, kot so plastenke, karton ali plastični lončki.

Nato je Clarisse ugotovila, da je tekstilna industrija slabo upoštevala recikliranje tega materiala, ki ima pomembne lastnosti na področju gradbeništva, saj bombaž velja za močan toplotni in zvočni izolator. Nato se ji je porodila zamisel, da bi ponovno uporabila zavržena oblačila in iz njih naredila inovativno surovino. Na podlagi značilnosti predelanega tekstila je zasnovala ekološki gradbeni material, ki je hkrati toplotni in zvočni izolator. Na podlagi značilnosti predelanega tekstila je oblikovala ekološki gradbeni material, ki je hkrati toplotni in zvočni izolator. (Vir: <https://www.fab-brick.com/about-us>)

¹ <https://bampads.com/>

Nagrade za inovacije za trajnostni življenjski slog - Latinska Amerika in Karibi

Kuhinjski zavitki iz bananinih listov in večnamensko čistilo, ki ni večje od tablete, so med zmagovalnimi idejami novega natečaja Programa Združenih narodov za okolje (UNEP), ki naj bi pomagal preprečiti nekatere največje okoljske grožnje, s katerimi se soočajo Latinska Amerika in Karibi. Nagrade za inovacije za trajnostni življenjski slog so namenjene mladim podjetnikom, katerih zamisli bi lahko pomagale zmanjšati onesnaževanje, se boriti proti podnebnim spremembam in preprečevati izgubo biotske raznovrstnosti. Ekipe, priznane na tekmovanju Inovacije za trajnostni življenjski slog, bodo prejele sredstva za razširitev svojih načrtov. Podjetniški center Univerze v Andih v Kolumbiji bo nudil neposredno podporo pri razvoju teh pobud in jim pomagal, da spremenijo razmere na svojih lokalnih trgih.

Kuhinjski zavitki iz bananinih listov: Banana Pack iz Bolivije je zaradi zaskrbljenosti zaradi naraščajočega števila smeti oblikoval folijo iz bananinih listov za zaščito hrane in kuhanje obrokov, kot so to počele številne domorodne skupnosti v preteklosti. Ustanoviteljici Alicia Valda in Kiara Miranda sta menili, da bi njun izdelek zlahka nadomestil folijo za živila, ne da bi zahteval zapleteno spremembo vedenja kupcev. "Banana Pack" je izdelan iz surovin, ki nastanejo pri gojenju banan. Nekaj, kar je včasih veljalo za odpadek, je danes vir dodatnega dohodka za proizvajalce," pravi Valda. Ekipa zdaj sodeluje z desetimi družinskimi kmetijami, ki pridelujejo pridelke brez kemikalij, listi pa so strankam na voljo v različnih velikostih, primernih za različne namene. "Banana Pack je nastal po navdihu običajja, ki se deduje že več generacij. Znanje prednikov lahko prilagodimo našemu svetu "hitre prehrane" in tako zmanjšamo vpliv naših odločitev na okolje," razmišlja Valda, potem ko je prejel nagrado za prvo mesto na natečaju Inovacije za trajnostni življenjski slog.

Večnamensko čistilo, ki ni večje od tablete: Tri univerzitetne študente iz mesta Celaya v središču Mehike je ob pandemiji COVID-19 zaskrbelo, da se vse pogosteje uporabljajo izdelki za enkratno uporabo in razkužila, ki se prodajajo v plastičnih stekleničkah. Ekipa je pripravila šumečo tableto, ki se po razredčitvi v vodi spremeni v biološko razgradljivo večnamensko čistilo. "Z vsako vrečko tablet One Step Cleaner se stranke izogonejo nakupu štirih tradicionalnih stekleničk razkužila," pojasnjuje Elizabeth Romero, študentka digitalnega oblikovanja. Tablete vsebujejo samo reagente, ki so primerni za živila, kot je citronska kislina, njihovi izumitelji pa menijo, da so spojine celo negovalne za rastline. Izdelek je na voljo v biološko razgradljivi vrečki iz jute in vključuje seme za spodbujanje sajenja dreves. Romero in partnerici Maricruz Avila in Alejandra López Viana, vsi študentje, upajo, da bodo v prvem letu proizvodnje preprečili 500 kg plastičnih odpadkov. "Trdno verjamemo, da lahko socialno in krožno podjetništvo rešita svet," pravi Romero. "Nova podjetja ne bi smela samo ustvarjati denarja. Nova podjetja morajo spreminjati svet," dodaja.

3. Kjer so lahko dejavni mladi?

Mladi so ključna ciljna skupina za preprečevanje netrajnostnih potrošniških navad in določanje poti za razvoj sredstev za odgovornejše življenje. Trajnostna potrošnja ni le okoljsko ali gospodarsko vprašanje. Eden od pogojev za njeno uresničitev je pravilen način razmišljanja. Prostovoljstvo pomaga krepiti to zavestno razmišljanje pri drugih, da ga lahko tudi oni vključijo v svoje vsakdanje življenje. Mladi postajajo vse bolj odprti za prostovoljstvo. Naj vidijo, da lahko na primer s prostovoljnim delom oglašujejo pomen zavestne potrošnje v nevladnih organizacijah in dajejo zgled drugim. Obstaja veliko organizacij, ki so jih ustanovili ali vodijo mladi in si prizadevajo, da bi se mladi zavedali varstva naše Zemlje. Poleg tega je njihovo drugo poslanstvo tudi krepitev sodelovanja mladih. Omeniti velja ECO-UNESCO, Mladinski svet za trajnostni razvoj in druge nevladne organizacije, katerih cilj je podpirati mlade pri uresničevanju njihovih zamisli, na primer za izboljšanje trajnostne potrošnje.

Eco-Unesco

ECO-UNESCO se je začel leta 1984, ko se je zbrala skupina mladih, ki je želela sodelovati pri varovanju okolja. Od takrat se je razvila v organizacijo, katere cilj je razširiti znanje mladih o okolju in zavestni potrošnji. So vodilni na področju inovativnega okoljskega izobraževanja in mladinskih programov. Sodelovali so z več sto tisoč mladimi, ki z mladinskimi akcijami spodbujajo varstvo okolja.²

Modna revolucija

Fashion Revolution je globalno gibanje, ki združuje ljudi in blagovne znamke, da bi skupaj ustvarili varnejšo, čistejšo in pravičnejšo modno industrijo. Društvo Fashion Revolution, ki je bilo ustanovljeno po nesreči v Rana Plazi leta 2013, verjame, da je sodelovanje v celotni vrednostni verigi (od kmetov, proizvajalcev, barvarn do potrošnikov) najboljši način za korenito preoblikovanje industrije. V sodelovanju z globalnimi koordinatorji vsako leto ves teden v aprilu - ob obletnici propada tovarne Rana Plaza - organizira dogodke, katerih cilj je spodbuditi potrošnike in blagovne znamke, da podrobneje preučijo, kako in kdo je izdelal njihova oblačila.

Varuhi Zemlje

Varuhi Zemlje so neprofitna organizacija, ki mladim omogoča inovativne rešitve za najbolj pereča okoljska vprašanja na svetu. Organizacija, ki jo trenutno vodi 18-letni domorodni mladinski aktivist in hip hop umetnik Xiuhtezcatl Martinez, se osredotoča na izvajanje resničnih, praktičnih rešitev za podnebne spremembe. Skupina, ki ima sedež v Koloradu, je aktivirala lokalno mladino za uvedbo pristojbine za plastične vrečke, zaustavitev škropljenja s pesticidi v javnih parkih in zagovorništvo proti frackingu v zvezni državi.

4. Najboljše prakse

Mladi menijo, da jih je vlada pustila na cedilu in jih ni zaščitila pred škodljivimi posledicami podnebnih sprememb. Le redko dobijo prostor za razpravo in so zato izključeni iz procesov odločanja o svoji prihodnosti. Glede na to, da so mladi varuhi prihodnosti planeta. Zato menijo, da morajo prevzeti nadzor. Ne bojijo se iti na ulice in protestirati ter s tem druge opozoriti na težave sveta. Dober primer tega je gibanje Grete Thunberg. Švedsko dekle je sprva vsak petek samo korakalo pred švedskim parlamentom, njegovogibanje pa se je z bliskovito hitrostjo razširilo po vsem svetu. Danes vsak petek v večjih mestih protestira več sto tisoč ljudi, da bi politike in poslovneže pripravili do tega, da bi resno obravnavali nevarnosti uničevanja narave. Mladi aktivisti so močno pripomogli k temu, da se je podnebna kriza pojavila v medijih. Teh množičnih stavk po vsem planetu preprosto ni bilo mogoče prezreti. Vendar pa pozornost medijev ni vse, kar potrebujemo, da bi dosegli spremembe.

Petki za prihodnost

Fridays for future ali FFF je globalno gibanje za podnebno stavko, ki ga vodijo in organizirajo mladi in se je začelo avgusta 2018, ko je 15-letna Greta Thunberg začela šolsko stavko za podnebje. Kmalu so se ji pridružili tudi drugi. Nastalo gibanje se je razširilo po vsej Zemlji. Cilj gibanja je izvajati moralni pritisk na oblikovalce politik. Upajo, da se bo človeštvo zmoglo spremeniti in bo pri vsakodnevnih odločitvah bolj pozorno do virov Zemlje. Skupaj z drugimi skupinami po vsem svetu je gibanje Fridays for Future del novega vala sprememb, ki vlivajo upanje in navdihujejo milijone ljudi k ukrepanju v zvezi s podnebno krizo.³

---

² <https://ecounesco.ie/>

³ <https://fridaysforfuture.org/>

Sustainabiliteens

Sustainabiliteens je gibanje mladih, ki želijo ustaviti podnebno katastrofo in s skupno vizijo uveljaviti svoje pristojnosti ter ustvariti bolj pravičen in trajnosten svet.⁴

Mladi prijatelji Zemlje Evropa

Mladi prijatelji Zemlje v Evropi so mreža mladih in mladinskih organizacij, ki si na lokalni, nacionalni in evropski ravni prizadevajo za socialno in okoljsko pravičnost. Skoraj vse delajo prostovoljci iz vse Evrope, ki med seboj sodelujejo s skupnim ciljem in vizijo. V mrežo so včlanjeni člani v več kot 20 državah po vsej Evropi.⁵

---

⁴ <https://www.sustainabiliteens.org/>

⁵ <https://youngfoee.eu/>

M3.3 "ZELENI AKTIVIZEM EVROPSKE MLADINE"

E-MODUL 3: Trajnostna in zelena Evropa

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

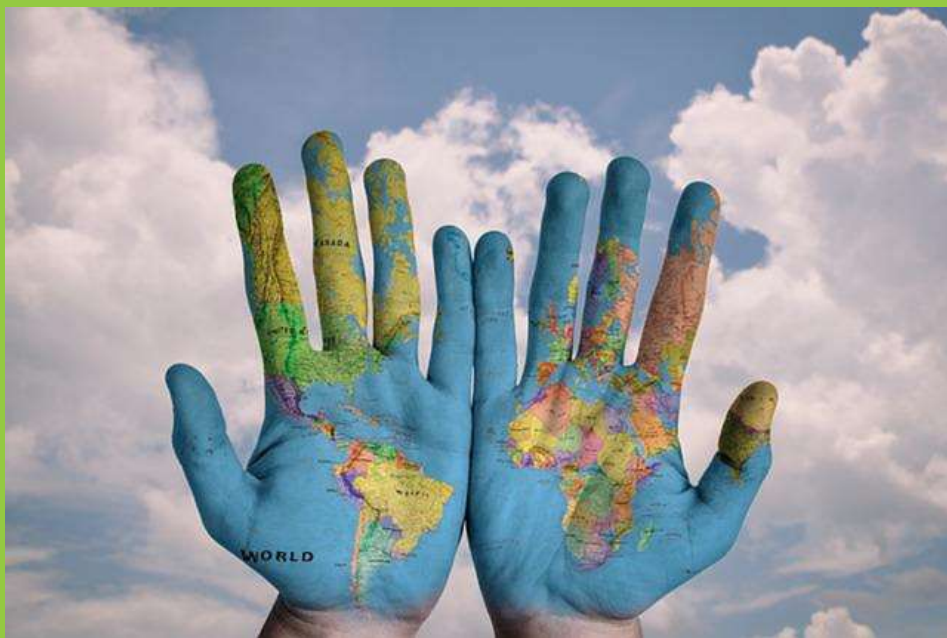

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

V tem poglavju bomo izvedeli več o:

Vključevanju evropske mladine
v zelene teme

Podnebnih razmerah in ciljih
ukrepa

Mrežah in dejavnostih mladih
EU

Programih EU

Vključevanje mladih

Cilj modula

- Pregled podnebnih razmer
- Odziv EU na zeleni dogovor
- Cilji zelenega dogovora
- Vloga mladih pri uresničevanju zelenega dogovora
- Dejavnosti EU za mlade

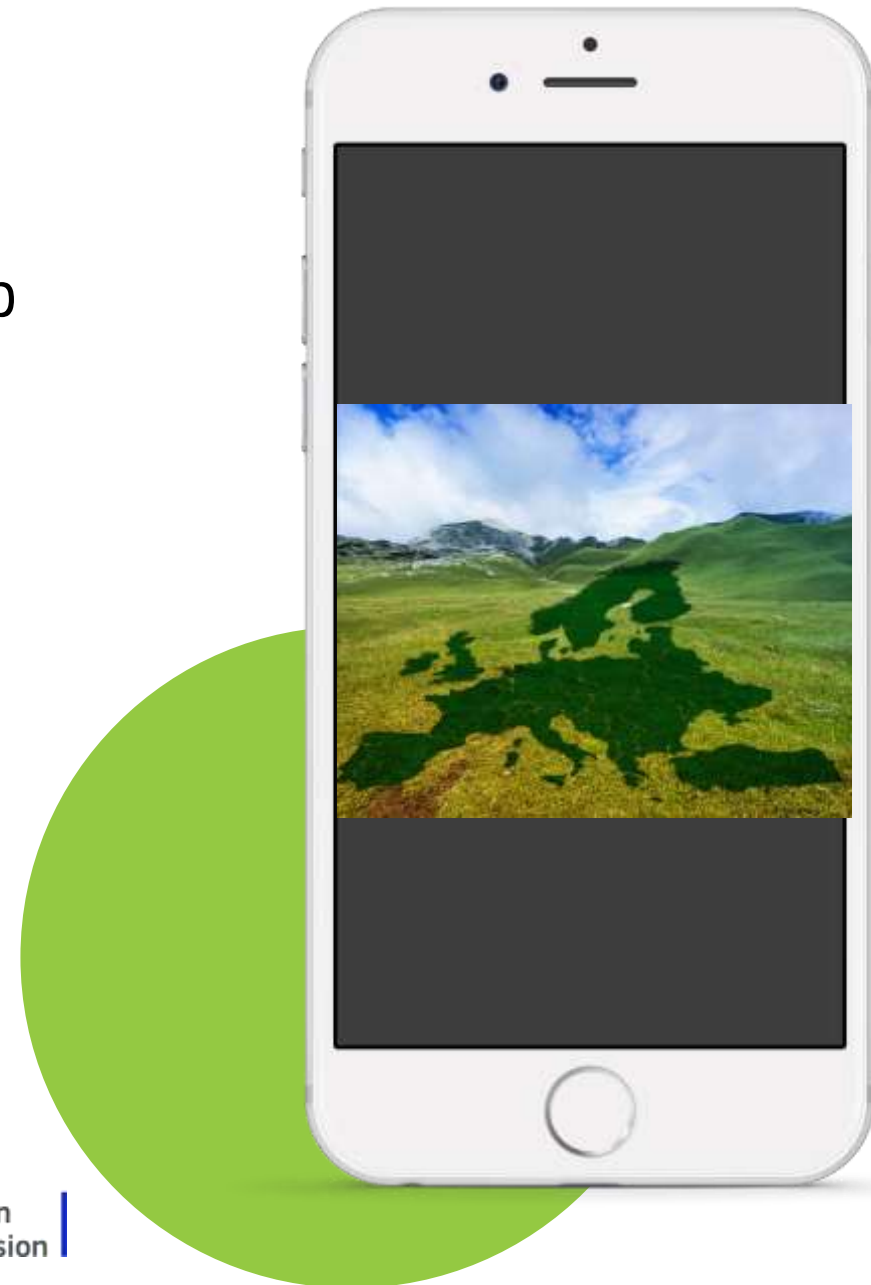
Pregled

- Podnebne spremembe in degradacija okolja so velika grožnja Evropi in svetu,
- Za premagovanje teh izzivov bo evropski zeleni dogovor preoblikoval gospodarstvo in družbo EU,
- Cilj: do leta 2050 ne bo več neto emisij toplogrednih plinov.

Zeleni dogovor EU

- Ena tretjina od 1 800 milijard evrov naložb iz načrta za oživitev gospodarstva EU naslednje generacije in sedemletnega proračuna EU bo namenjena financiranju evropskega zelenega dogovora.
- Evropska komisija je sprejela predloge za preoblikovanje podnebne, energetske, prometne in davčne politike EU, da bi do leta 2030 zmanjšali neto emisije toplogrednih plinov za vsaj 55 % v primerjavi z letom 1990.

Mladi in voditelji: možni odnosi

1. Današnja mladina je podedovala planet, ki ga uničujejo podnebne spremembe.
2. Zato so bolj motivirani za okoljsko aktivnost kot starejše generacije.
3. Voditelji skupnosti in politiki lahko mlade opolnomočijo, da s svojimi glasovi in spretnostmi sodelujejo v okoljskem aktivizmu.
4. Voditelji lahko prenašajo znanje, pokažejo učencem, da so slišani, in pomagajo mlajšim generacijam, da se počutijo bolj povezane s svojimi skupnostmi.

Mladinske zelene mreže v Evropi

Pet omrežij po vsej Evropi:
Youth and Environment Europe
(YEE);

Generation Climate Europe (GCE);

Zelena evropska fundacija (EGAT);

Federation of Young European
Greens (FYEG);

Evropska mladinska energetska
mreža (EYEN).

European
Commission

Co-funded by
the European Union

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Glavne značilnosti omrežij

- ❑ YEE združuje 42 organizacij iz 25 držav;
- ❑ GCE je največja koalicija mladinskih mrež na evropski ravni;
- ❑ Cilj EGAT-a je izobraževanje mladih za evropsko politiko;
- ❑ FYEG je krovna organizacija za mladinske zelene organizacije;
- ❑ Poslanstvo družbe EYEN je energetski prehod.

Glavne dejavnosti omrežij

- ❑ Ozaveščanje o podnebni krizi;
- ❑ Krepitev sodelovanja mladih;
- ❑ Olajšati usklajevanje in sodelovanje;
- ❑ Omogočiti sodelovanje mladih;
- ❑ Usposabljanje in spletni tečajji;
- ❑ Delovne skupine;
- ❑ Sodelovanje z institucijami EU kot GD ENER

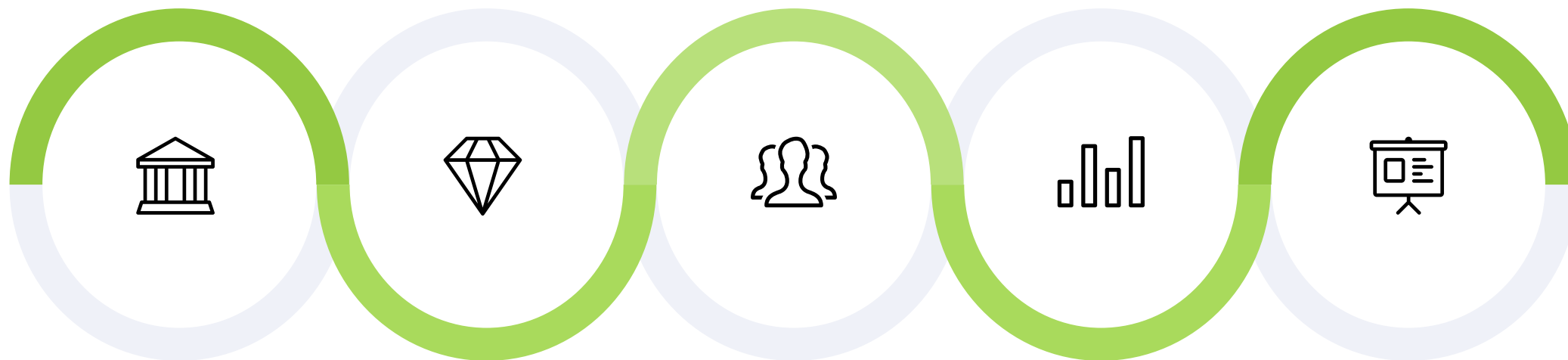

Vključene države

Vsa omrežja
zbirajo mlade
v vseh državah
Evrope,
ne le
države članice EU.

Programi EU: Erasmus+ in Horizon Eurpe

Erasmus+:
Izobraževanje in
usposabljanje

Erasmus+:
proračun
21-27 od
26.51 B

Erasmus+:
10
milijonov
v 30 letih

Horizon EU:
Raziskave
in inovacije

Horizon EU:
Doseganje
ciljev ZN (SDG)

2022 - Evropsko leto mladih

1. Cilji Evropskega leta mladih

- Leto 2022 se bo osredotočilo na ponovno vzpostavitev pozitivnega pogleda na mlade, ki jih je pandemija negativno prizadela.
- Razglasitev leta 2022 za leto mladih pomeni, da se bodo povečala prizadevanja za vključitev prednostnih nalog mladih v politike EU.

2. Konferenca o prihodnosti Evrope (CoFoE)

- Cilj evropskega leta bo vključevanje mladih v ključne postopke posvetovanja, kot je CoFoE.

Na koncu

- Za doseg ciljev EU je treba spremeniti navade.
- V tem okviru potekajo številne dejavnosti in projekti mladih po vsej Evropi.
- So zelo pomembni za razvijanje in spodbujanje občutka globokega zavedanja.

OSTANITE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M3.3 ZELENI AKTIVIZEM EVROPSKE MLADINE

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.
Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo,
ki se lahko uporabijo na podlagi informacij, ki jih vsebuje.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M3.3 ZELENİ AKTIVIZEM EVROPSKE MLADINE	1
Uvod	3
Pregled	3
1. 2022 - Evropsko leto mladih	4
2. Najboljše prakse	4
1. MLADI IN OKOLJE V EVROPI	4
2. GENERACIJSKO PODNEBJE V EVROPI	4
3. USPOSABLJANJE EVROPSKIH ZELENIH AKTIVISTOV (EGAT)	4
4. MLADI IN OKOLJE V EVROPI	5
5. GENERACIJSKO PODNEBJE EUROPE	5
6. ZVEZA MLADIH EVROPSKIH ZELENIH	5
7. EVROPSKO MLADINSKO ENERGETSKO OMREŽJE (EYEN)	6

Uvod

Današnja mladina je podedovala planet, ki ga uničujejo podnebne spremembe. Ko gledajo v prihodnost, so bolj motivirani za okoljsko aktivnost kot starejše generacije - in imajo več orodij kot kdaj koli prej, s katerimi lahko prek mladinskega aktivizma izrazijo svoj glas.

Voditelji skupnosti in politiki lahko mlade opolnomočijo, da s svojimi glasovi in spretnostmi sodelujejo v okoljskem aktivizmu. Z neposrednim stikom z mladimi lahko voditelji prenesejo znanje, učencem pokažejo, da so slišani, in pomagajo mlajšim generacijam, da se počutijo bolj povezane s svojimi skupnostmi.

Pregled

Podnebne spremembe in degradacija okolja so velika grožnja Evropi in svetu. Za premagovanje teh izzivov bo evropski zeleni dogovor preoblikoval EU v sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo, ki bo zagotovilo, da do leta 2050 ne bo več neto emisij toplogrednih plinov, da gospodarska rast ne bo več odvisna od porabe virov, da ne bo zanemarjena nobena oseba in noben kraj.

Evropski zeleni posel je tudi naša rešilna bilka, da bi pandemijo COVID-19 pustili za seboj. Ena tretjina od 1 800 milijard evrov naložb iz načrta za oživitev gospodarstva EU naslednje generacije in sedemletnega proračuna EU bo namenjena financiranju evropskega zelenega dogovora.

Evropska komisija je sprejela predloge za preoblikovanje podnebne, energetske, prometne in davčne politike EU, da bi do leta 2030 zmanjšali neto emisije toplogrednih plinov za vsaj 55 % v primerjavi z letom 1990.

Za doseg ciljev, ki jih je določila EU, je zlasti pomembno spremeniti navade, življenjske ukrepe in se resnično zavedati pomena tega vprašanja.

V tem okviru je mogoče spremljati številne dejavnosti in projekte, ki so jih pripravili in izvedli mladi po vsej Evropi.

Pomembno je poudariti, da so tovrstne pobude zelo pomembne tudi za razvijanje in spodbujanje občutka globoke ozaveščenosti tudi med odraslimi, običajnimi državljani, zainteresiranimi stranmi in odločevalci.

V tem poročilu bomo analizirali pomembnejše pobude v Evropi, vendar so tovrstna gibanja mladinskega aktivizma dejavna po vsem svetu.

1. 2022 - Evropsko leto mladih

Evropsko leto mladih 2022 se bo osredotočilo na ponovno vzpostavitev pozitivnega pogleda na evropsko mladino, ki jo je negativno prizadel vpliv pandemije COVID-19. Določitev leta 2022 za leto, osredotočeno na mlade, pomeni, da si bo treba bolj prizadevati za vključitev prednostnih nalog mladih v ustrezna področja politike EU in na vseh ravneh procesa odločanja v EU. Cilj evropskega leta mladih bo vključevanje mladih v ključne posvetovalne procese, kot je konferenca o prihodnosti Evrope¹, in v druge javne politike na ravni EU ter nacionalni in lokalni ravni. Evropsko leto mladih bo vključevalo konference, pobude za spodbujanje sodelovanja mladih pri oblikovanju politik, kampanje za ozaveščanje o bolj vključujoči, zeleni in digitalni EU ter študije in raziskave o položaju mladih v EU. To je še posebej pomembno leto, saj daje priložnost za centralizacijo potreb in ciljev mladih.

2. Najboljše prakse

1. MLADI IN OKOLJE EUROPE²

Youth and Environment Europe (YEE) je največja neodvisna evropska mreža okoljskih mladinskih organizacij. YEE združuje 42 organizacij članic iz 25 držav.

YEE je bila ustanovljena leta 1983 kot evropska regija Mednarodne mladinske zveze za okoljske študije in ohranjanje okolja (IYF). YEE je članica programa Združenih narodov za okolje (UNEP), Evropskega okoljskega urada in Evropskega mladinskega foruma ter soustanoviteljica koalicije EU4Ocean. Naš sedež je v Pragi na Češkem.

2. GENERATION CLIMATE EUROPE³

Generation Climate Europe (GCE) je največja podnebna koalicija mladih - Generation Climate Europe (GCE) je največja podnebna koalicija mladinskih mrež na evropski ravni, ki si prizadeva za odločnejše ukrepanje EU na področju podnebnih in okoljskih vprašanj. GCE združuje 381 nacionalnih organizacij iz 46 evropskih držav.

3. USPOSABLJANJE EVROPSKIH ZELENIH AKTIVISTOV (EGAT)⁴

Evropsko usposabljanje za zelene aktiviste (EGAT) se je začelo leta 2015, njegov cilj pa je izobraziti mlade in zeleno misleče ljudi o evropski politiki in aktivnem državljanstvu, da bi lahko v družbi spodbujali zelene vrednote in politiko.

EGAT želi obstoječim usposabljanjem na nacionalni ravni dodati evropsko razsežnost z zagotavljanjem mednarodnih vidikov v njihovi vsebini in s spodbujanjem sodelovanja med mladimi aktivisti po vsej Evropi. Z izobraževanjem in mreženjem EGAT opolnomoča mlade, tako da jim zagotavlja znanje in zmogljivosti za delovanje v lastnih skupnostih in sodelovanje na evropski ravni z drugimi aktivisti po vsej Evropi.

---

¹ <https://futureu.europa.eu/?locale=en>

² <https://yeenet.eu>

³ <https://gceurope.org>

⁴ <https://gef.eu/project/european-green-activists-training/>

4. MLADI IN OKOLJE EUROPE⁵

Vse dejavnosti in projekte YEE organizirajo in izvajajo mladi, mlajši od 30 let. YEE organizira, spodbuja in podpira projekte in kampanje, katerih cilj je povečati znanje, razumevanje in spoštovanje okolja ter ozaveščenost o podnebnih vprašanjih med mladimi v Evropi. Smo tudi aktivna gostiteljska organizacija za prostovoljce evropske solidarnostne enote.

Ekipo pisarne sestavljajo generalni sekretar, vodja in koordinator projektov, vodja in koordinator komunikacij, vodja in koordinator zagovorništva ter en prostovoljec ESC.

Cilj projekta YEE je združiti okoljske mladinske neprofitne organizacije v Evropi. Njen cilj je ublažiti podnebno krizo in krizo biotske raznovrstnosti z:

- Ozaveščanjem mladih o podnebni krizi in krepitev njihovih zmogljivosti.
- Krepitev mednarodnega sodelovanja in izmenjave znanja med našimi člani.
- Krepitev sodelovanja mladih v procesih odločanja o okolju in podnebjju.

5. GENERATION CLIMATE EUROPE⁶

Generacijo Climate Europe vodijo glasovi več kot 20 milijonov mladih Evropejcev, ki si prizadevajo:

- A. olajšati notranje usklajevanje in sodelovanje med našimi organizacijami članicami;
- B. opolnomočiti mlade, da bodo lahko smiselno sodelovali v procesih odločanja EU o podnebnih, okoljskih in trajnostnih vprašanjih;
- C. se zavzemajte za odločnejše ukrepanje na področju okolja in podnebjja s strani Evropske unije in v njej, ki bo proaktivno in redno vključevalo glasove mladih.

6. FEDERACIJA MLADIH EVROPSKIH ZELENIH⁷

36 organizacij, ki so naše članice, ima različna ozadja: lokalne ekološke skupine, študentske zveze, mladinska krila zelenih strank in zelene mladinske nevladne organizacije. Poleg tega smo tudi neodvisno uradno mladinsko krilo Evropske zelene stranke (EGP).

Organizacijo vodijo prostovoljni izvršni odbor, uredniški odbor Ecosprinterja (spletne revije FYEG) in člani naših delovnih skupin. Odbor in uredniški odbor izvolijo naše organizacije članice enkrat letno. Vsakdo se lahko pridruži našim delovnim skupinam, ne da bi bil izvoljen. Člani delovnih skupin nato izvolijo dva koordinatorja delovnih skupin.

Poleg tega se vsaki dve leti izvoli generalni sekretar. Generalni sekretar dela v pisarni FYEG v Bruslju skupaj z našim projektnim asistentom.

---

⁵<https://yeenet.eu>

⁶<https://gceurope.org>

⁷<https://www.fyeg.org/who-we-are>

7. EVROPSKO MLADINSKO ENERGETSKO OMREŽJE (EYEN)⁸

EYEN je pri vzpostavitvi in razvoju mreže tesno sodeloval z GD ENER in **Glavno skupino ZN za otroke in mladino (UNMGCY)**⁹ prek **mladinske konstituce SDG7 (SDG7 YC)**¹⁰. Junija 2020 smo pomagali razviti prvi **evropski energetske dan mladih**¹¹. Po dogodku **Youth Shaping the Climate Pact**¹² decembra 2020 smo napisali strateški dokument "Vrzeli in ideje za vključevanje mladih". Naše predloge je prejel GD CLIMA, ki nas je nato povabil k sodelovanju za podnebni pakt. Marca 2021 je EYEN zmagal na **hekatonu SOLVE THE GAP**¹³, ki je **potekal** v okviru projekta **OpenPolicy Europe**¹⁴ projektom.

---

⁸<https://youthenergy.eu/>

⁹<https://www.unmgcy.org/>

¹⁰<https://www.unmgcy.org/sustainable-energy>

¹¹<https://eusew.eu/european-youth-energy-day>

¹²<https://www.unmgcy.org/sdg-7-updates/climate-pact-event>

¹³<https://youthenergy.eu/eyen-wins-youth-digital-hackathon/>

¹⁴<https://youthenergy.eu/open-policy-europe/>

M3.4 "ZELENA DELOVNA MESTA IN PROSTOVOLJSTVO"

E-MODUL 3:
Trajnostna in zelena Evropa

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Vsebina

<https://unsplash.com/photos/FHnnjklYj7Y>

V tem poglavju bomo izvedeli več o:

Zelenih delovnih mestih

Prostovoljstvu na zelenih delovnih mestih

Praktičnih primerih iz Evrope

Mednarodnih dobrih praksah

Predlogih in nasvetih

DOBRODOŠLI!

Zelena delovna mesta

Oglejte si videoposnetke

<https://www.youtube.com/watch?v=cSlg0hSm60M>

<https://www.youtube.com/watch?v=vCmSWI2xSIY>

Zelena delovna mesta in zeleni prehod

- Zelena delovna mesta so poklici, ki aktivno varujejo okolje ali poskušajo čim manj vplivati na zdravje planeta.
- Zeleni prehod pomeni preoblikovanje v sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo, ki z zeleno tehnologijo spodbuja gospodarstvo, ustvarja trajnostno industrijo in promet ter zmanjšuje onesnaževanje.

POMISLITE

Ali lahko navedete primere zelenih delovnih mest v vaši skupnosti?

Po podatkih Mednarodne organizacije dela (ILO),
zeleno delovno mesto pomaga:

- **Izboljšati učinkovitosti rabe energije in surovin**
- **Omejevati emisije toplogrednih plinov**
- **Zmanjšati količino odpadkov in onesnaževanja**
- **Varovati in obnavljati ekosisteme**
- **Podpreti prilagajanje na posledice podnebnih sprememb**

Spregovorite!

Pojdi na <https://www.reddit.com/r/environment/>

In preberite misli drugih ljudi in delite svoje!

Zelena znanja in spretnosti ter usposabljanje

Možnosti za izboljšanje zelenih spretnosti:

- kratki tečaji, seminarji in spletni seminarji, ki jih sponzorirajo strokovne organizacije.
- programi certificiranja in usposabljanja.
- prijava za pripravništva in poletna delovna mesta v zeleni industriji.
- preverite, ali obstajajo lokalne lokalne ali štiriletne visoke šole ali podiplomski programi, specializirani za ekologijo in zelene veščine.

Typology of Green Skills

Kako postati "zeleni prostovoljec"

Tukaj je nekaj organizacij, ki jih lahko spremljate pri iskanju priložnosti za prostovoljno delo v EU:

<https://yeenet.eu/>

<https://www.goeco.org/>

https://europa.eu/youth/go-abroad/volunteering/opportunities_en

<https://programmes.eurodesk.eu/volunteering>

Ideje za vaše prostovoljstvo v zelenem kontekstu

Za začetek lahko poiščete **lokalno nevladno organizacijo**, ki se ukvarja s področji, ki vas zanimajo, na primer z okoljsko politiko, vprašanji vode, recikliranjem itd. Osredotočite se lahko tudi na določen projekt, pri katerem ste pripravljeni pomagati.

Ideje za vaše prostovoljstvo v zelenem kontekstu

Poiščite načine, kako lahko postanete **prostovoljec** in pomagate pri **organizaciji konference**, ko je ta na **vašem območju**.

Tovrstni dogodki zahtevajo veliko število prostovoljcev; spremljajte koledarje dogodkov svoje občine ali organizacije, da vidite, kaj se pripravlja v vaši bližini.

Ideje za vaše prostovoljstvo v zelenem kontekstu

Prostovoljno delo v podjetju, ki vas zanima, je še en način za pridobivanje izkušenj na tem področju. Lahko jim predlagate poseben projekt, ki jim ga boste predstavili, ali pa samo pripravljenost za delo. Kot prostovoljec si lahko ustvarite svojo "**zeleno mrežo**".

Kako spremeniti svojo službo ali kariero v zeleno?

Razmislite o načinih kartiranja vašega dela/prostovoljstva na socialno in zeleno ter povežite svoje organizacije ali kariero za vpliv.

Akcijski zemljevid

Za urejanje idej lahko uporabite zemljevid učinkov na naslednji preglednici. Uporabljajte praktične hashtage in iščite po spletu ter si pomagajte s spletnimi viri.

**#okoljskoprostovoljstvo
#zelenakariera
#greenjobs**

AKCIJSKI NAČRT: NAČRT ZA ZELENO KARIERO

VAŠA VLOGA NA DELOVNEM MESTU	VAŠA ORGANIZACIJA	VAŠA SKUPNOST	VAŠ DENAR	AKCIJSKI NAČRT
Ali imate nadzor nad zaposlovanjem in sposobnost domiselnega razmišljanja o vključevanju strokovnjakov iz prikrajšanih skupin, da bi dosegli najboljše rezultate in tako pripomogli k zmanjšanju neenakosti v dohodkih in bogastvu?	Ali vaša organizacija neposredno skrbi za varstvo okolja, zagovorništvo ali zagotavlja blago ali storitve, ki izboljšujejo življenje?	Kako lahko vplivate na svojo skupnost na profesionalni ravni? (prostovoljno delo ali svetovanje v nevladni organizaciji, članstvo v upravnem odboru ciljno usmerjene organizacije itd.)	Ali kupujete manj, kupujete lokalno, izbirate ekološko prijazno blago ali kupujete izdelke, ki jih ustvarjajo zaposleni, ki so ustrezno plačani in z njimi dobro ravnaajo?	

Mednarodno prostovoljstvo

Prostovoljstvo je po slovarski definiciji "ponuditi, da nekaj narediš, ne da bi bil v to prisiljen ali da bi za to prejel plačilo". Za ljudi, ki se zavedajo pomena prostovoljstva, pa je prostovoljstvo veliko več kot le ta definicija. Gre za motivacijo, da naredite nekaj za nekoga drugega in s tem izboljšate sebe.

"Prostovoljci nimajo nujno časa, imajo pa srce"
Elizabeth Andrew
(1882-1960)

Praktični primeri mednarodnega prostovoljstva

NEVLADNE ORGANIZACIJE: "Nevladna organizacija je organizacija, ki je na splošno ustanovljena neodvisno od vlade. Običajno so to neprofitni subjekti in mnoge med njimi so dejavne na področju humanitarnih ali družbenih ved; lahko vključujejo tudi klube in združenja, ki nudijo storitve svojim članom in drugim. Raziskave kažejo, da imajo nevladne organizacije visoko stopnjo zaupanja javnosti, zaradi česar so lahko koristen približek skrbi družbe in zainteresiranih strani. S pomočjo mreže, ki se vzdržuje v teh skupinah, se lahko prostovoljci izpopolnijo v številnih vidikih, na primer v načinu, kako biti boljši človek, pa tudi v jezikovnih, komunikacijskih in socialnih spretnostih.

Družbena odgovornost podjetij - CSR

Prostovoljstvo je pomemben element, ki lahko podjetju pomaga doseči cilje družbene odgovornosti. Če je prostovoljstvo pravilno vzpostavljeno, lahko s programom družbene odgovornosti, koristi ne le podjetju, temveč tudi njegovim zaposlenim, neprofitnim organizacijam s katerimi delajo in ljudem, ki imajo koristi od teh programov.

Prostovoljstvo bogati delovno mesto, saj zmanjšuje fluktuacijo, povečuje zavzetost zaposlenih in izboljšanje njihove sreče. Ponudba prostovoljskih programov prav tako pomaga privabiti in zadržati vrhunske talente - vključno z velikim številom trenutnih potencialnih zaposlenih: Milenijce. Študije ugotavljajo, da bodo milenijci bolj verjetno sodelovali s podjetjem in mu bili zvesti preko prostovoljnega dela in raje delajo v podjetjih, ki se osredotočajo na socialno dobro.

Dober primer takega dejanja je podjetje DHL in njihova prostovoljna dejavnost za svoje zaposlene, ki je predvsem poudarjena na dan prostovoljnega dela. Za dodatne informacije lahko sledite spodnji povezavi: <https://www.dhl.com/tr-tr/home/hakkimizda/suerdueruelebilirlik.html>

Kako vključiti druge

Biti prostovoljec je zelo pomemben korak za lastno izboljšanje. Hkrati opravljanje prostovoljnega dela prinaša nekatere odgovornosti, npr. delitev izkušenj z drugimi, da bi jih motivirali in da bi lahko vsakemu ponudili nekaj zanj.

"Odkrili boste, da imate dve roki, z eno si pomagate sami, z drugo pa pomagati drugim.

Audrey Hepburn (1929-1993)

Organizacija ima pisno politiko o vključevanju prostovoljcev, ki določa vrednote organizacije glede vključevanja prostovoljcev in poudarja potrebo po postopkih za upravljanje prostovoljcev, ki temeljijo na načelih enakosti in raznolikosti

Ljudje na vseh ravneh organizacije imajo so bili obveščeni in lahko izrazijo razloge organizacije za vključevanje prostovoljcev in koristi, ki jih imajo prostovoljci.

OSTANITE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M3.4 ZELENA DELOVNA MESTA IN PROSTOVOLJSTVO

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.
Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo,
ki se lahko uporabijo na podlagi informacij, ki jih vsebuje.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M3.4 ZELENA DELOVNA MESTA IN PROSTOVOLJSTVO

<i>Pregled</i>	3
<i>Cilj modula</i>	3
1. <i>Zelene priložnosti v EU</i>	3
2. <i>Zeleno prostovoljstvo mladih</i>	5
3. <i>Najboljše prakse</i>	6
4. <i>Kaj lahko storijo mladi</i>	9

Pregled

V tem e-modulu so predstavljene praktične informacije o zelenih delovnih mestih, priložnosti in koristni nasveti za prostovoljstvo ter praktični primeri iz Evrope in sveta. V njem so zbrane funkcionalne informacije, ki mladim pomagajo razumeti zelena delovna mesta in spretnosti ter se vključiti v prostovoljstvo v okoljskem sektorju.

Cilj modula

Glavni cilj tega modula je vplivati na mlade in jih ozaveščati o zelenih delovnih mestih ter o tem, kako se s prostovoljstvom vključiti v to področje.

1. Zelene priložnosti v EU

"Delovna mesta so zelena, kadar pomagajo zmanjšati negativne okoljske vplive, kar vodi do okoljsko, gospodarsko in družbeno trajnostnih podjetij in gospodarstev."

Medtem ko se skupnosti spopadajo s posledicami podnebnih sprememb, svetovni voditelji razpravljajo o rešitvah na dogodkih, kot so Generalna skupščina Združenih narodov, vrh Svetovnega gospodarskega foruma o trajnostnem razvoju vpliva in konferenca COP26. Veliko razprav se osredotoča na pospešitev prehoda na zeleno gospodarstvo. Tako so in bodo zelena znanja in spretnosti ter zelena delovna mesta najpomembnejši stebri prehoda na zeleno gospodarstvo, saj Mednarodna organizacija dela napoveduje, da bo zeleno gospodarstvo do leta 2030 po vsem svetu ustvarilo 24 milijonov delovnih mest.

Kaj je zeleno delovno mesto? Program Združenih narodov za okolje (UNEP) opredeljuje zelena delovna mesta kot "delovna mesta v kmetijstvu, proizvodnji, raziskavah in razvoju, upravnih in storitvenih dejavnostih, katerih cilj je bistveno ohraniti ali obnoviti kakovost okolja"¹. Z drugimi besedami, zelena delovna mesta so poklici, ki aktivno varujejo okolje ali poskušajo čim manj vplivati na zdravje planeta. Zelena delovna mesta je mogoče najti na različnih področjih, od obnovljivih virov energije do financiranja, modne tehnologije in prometa. Po podatkih Mednarodne organizacije dela (ILO) zelena delovna mesta pomagajo:²

---

¹ <https://www.unep.org/>

² https://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/news/WCMS_220248/lang-en/index.htm#:~:text=Zelena%20delovna%20mesta%20so%20dostojna%20delovna%20mesta,energetska%20in%20surovinska%20Oučinkovitost

Izboljšati učinkovitost rabe energije in surovin

Omejiti emisije toplogrednih plinov

Zmanjšati količine odpadkov in onesnaževanja

Varovati in obnovljati ekosisteme

Podpreti prilagajanje na posledice podnebnih sprememb

Zelena barva je v igri. Prihodnji poklici se bodo oblikovali zaradi dekarbonizacije gospodarstva in rasti trajnostnega gospodarstva, pri čemer se bodo sedanje zaposlitve prilagajale spremembam zelenega konteksta. To so panoge z največjim potencialom za zeleno ustvarjanje zaposlitvenih možnosti:

Energija

Po podatkih Mednarodne agencije za obnovljive vire energije (IRENA) naj bi bilo v tem sektorju zdaj zaposlenih več kot 10 milijonov ljudi. Najbolje plačani zeleni poklici na svetu so tisti v sektorju obnovljivih virov energije, ki zahtevajo visoke kvalifikacije, kot so višji inženirji v termosolarnih objektih.

Oblikovanje

Evropske politike zahtevajo večjo možnost recikliranja in strožje standarde ekološke zasnove. To dejstvo in vse večja ozaveščenost potrošnikov o okoljskih problemih sta povzročila, da je ekološko oblikovanje - od embalaže do streh stavb in najrazličnejših predmetov - vse večji vir zaposlovanja.

Prevoz

Več kot 30 % emisij CO₂ v Evropski uniji (EU) izvira iz tega sektorja, pri čemer cestni promet predstavlja 72 % emisij ogljika. Večina vlad je že sprejela ukrepe za znatno zmanjšanje emisij, povezanih s prometom. V tem sektorju se obeta ustvarjanje delovnih mest v sektorjih električnih avtomobilov, zelenega javnega prevoza in elektrificiranega železniškega prevoza blaga.

Katera vrsta usposabljanja je potrebna?

Zaradi velike raznolikosti zelenih zaposlitev, ki so danes na voljo, ni standardnega profila usposabljanja za ljudi, ki se imenujejo zeleni ovratniki. Zeleno usposabljanje za določeno delovno mesto je sestavljeno iz okoljske specializacije znotraj sektorja.

Možnosti za izboljšanje zelenih spretnosti:

- ✓ kratki tečajji, seminarji in spletni seminarji, ki jih sponzorirajo strokovne organizacije.
- ✓ programi certificiranja in usposabljanja
- ✓ prijava za pripravništva in poletna delovna mesta v zeleni industriji
- ✓ preverite, ali so na voljo lokalne občinske ali štiriletne visoke šole ali podiplomski programi, specializirani za ekologijo in zelena znanja.

Kaj so zelena/zelena delovna mesta?³

- ✓ Zelena delovna mesta so lahko naslednja:
- ✓ Tehnik za namestitev solarnih panelov
- ✓ Nadzornik za trajnostni razvoj
- ✓ Pametni upravitelj omrežja
- ✓ Okoljski znanstvenik
- ✓ Tehnik v obratu za recikliranje
- ✓ Oblikovalec zelenih stavb
- ✓ Posodobitev stanovanj in pisarniških stavb, da bodo energetsko učinkovitejše.
- ✓ Proizvodnja biogoriv ali delo na postaji za biogoriva
- ✓ Proizvodnja nestrupenih čistilnih sredstev
- ✓ Oblikovanje in vzdrževanje parkov
- ✓ Recikliranje in kompostiranje
- ✓ Proizvodnja okolju prijaznih izdelkov, kot so hibridni avtomobili in vetrne turbine.
- ✓ Namestitev solarnih panelov
- ✓ Delo na projektih za ohranjanje vode
- ✓ Pridelava ekološke hrane na trajnostni kmetiji

2. Zeleno prostovoljstvo mladih

Prostovoljstvo na področju zelenih ali okolju prijaznih projektov je ena najboljših možnosti za razvijanje spretnosti in pridobivanje izkušenj na tem področju. Prostovoljstvo v okoljsko usmerjenih organizacijah/iniciativah ljudem omogoča mreženje, pridobivanje zelenih izkušenj za življenjepis in dobro delo med iskanjem zaposlitve.

Kakšne možnosti imate za vključitev v zeleno kariero s prostovoljnim delom?

Nevladne organizacije: Neprofitne organizacije vedno potrebujejo podporo in vaš prostovoljni čas bo zelo dobrodošel.

Za začetek lahko poiščete lokalno nevladno organizacijo, ki se ukvarja s področji, ki vas zanimajo, na primer z okoljsko politiko, vprašanji vode, recikliranjem itd. Osredotočite se lahko tudi na določen projekt, pri katerem ste pripravljeni pomagati.

Prostovoljstvo na konferencah: Poiščite načine, kako pomagati organizaciji in sami konferenci, ko je ta na vašem območju. Tovrstni dogodki zahtevajo veliko število prostovoljcev; spremljajte koledarje dogodkov svoje občine ali organizacije in preverite, kaj se bo dogajalo v vaši bližini.

Prostovoljno delo za podjetje: Prostovoljno delo v podjetju, ki vas zanima, je še en način za pridobivanje izkušenj na tem področju. Predlagate lahko poseben projekt, ki ga lahko predstavite, ali pa ste preprosto pripravljeni delati. Kot prostovoljec lahko ustvarite svojo "zeleno mrežo". Več kot boste delali, več ljudi boste spoznali in več ljudi bo poznalo vaše ime.

---

³ <https://www.switchtogreen.eu/the-green-employment-initiative/>

3. Najboljše prakse

Proizvodnja bio-briketov - Program za zmanjševanje energetske revščine

Program financiranja: UniCredit Bank: Program socialnih inovacij Korak z nami!

Tematsko področje najboljših praks: Ravnanje z odpadki in recikliranje

Vrsta najboljše prakse: Projekt

Revščina in pomanjkanje goriva ter s tem ogrevanje pozimi sta v nekaterih revnih območjih Madžarske velik problem. Tako je bilo tudi v majhni vasi Told na vzhodu Madžarske. Fundacija Real Pearl Foundation je uvedla prilagojen program proizvodnje bio briketov. Približno 20 prebivalcev proizvaja bio briketi iz kmetijskih odpadkov (ostanki sončnic in koruze, slama) in odpadnega papirja. Proizvodnja poteka nekaj mesecev na leto. Proizvedena količina zadošča za zagotavljanje dodatnega goriva za družine udeležencev.

Ker je postopek izdelave dolgotrajen, kurilna vrednost pa nizka, je ta vrsta bio briketov primerna za dodatno gorivo. Vendar so zbrane izkušnje utrle pot za korak naprej in leta 2019 je skupnost s pomočjo fundacije Real Pearl nabavila stroj za seklanje in rabljen profesionalni stroj za izdelavo bio briketov, kar bo fundaciji omogočilo zaposlitev dveh oseb za polni delovni čas.⁴

Spremeni prihodnost

Program financiranja: DEAR

Tematsko področje najboljših praks: Zelena mesta, trajnostna energija, trajnostni promet, ravnanje z odpadki in recikliranje

Vrsta najboljše prakse: Projekt

Mlada generacija je na splošno obveščena o dejanskih težavah v zvezi s podnebnimi spremembami, vendar je pri iskanju rešitev nemočna. Sprašujejo se: kaj lahko storim? Ali je smiselno, da nekaj storim sam, če se drugi ljudje ravnaajo po pravilih potrošništva? Ta način postavljanja problema povzroča številne težave, mladi se lahko nehajo zanimati za ta vprašanja ali pa gredo v drugo smer in imajo resne psihološke težave, kot so podnebne depresije.

Potrebno je ustvariti skupnost, ki se bo povezala z ukrepi proti podnebnim spremembam, pomembno je, da mladi razumejo, da niso sami, da ima veliko mladih enake skrbi in težave ter da lahko skupaj najdejo rešitve za velike probleme v zvezi s podnebnimi spremembami. Pomembno je tudi, da mladi razumejo, da je problem resen, vendar ni brezupen, in da je prav zdaj čas za odgovorno ukrepanje. To je odgovornost tudi njihove generacije.

Mednarodni konzorcij je vzpostavil mednarodno platformo, ki so se ji lahko pridružili posamezniki ali ekipe, ki so delovali v imenu svojega mesta. Mednarodni platformi se je bilo mogoče pridružiti prek spleta, udeleženci pa so lahko med 24 vrstami dejavnosti izbrali eno ali več. Te dejavnosti so se osredotočale na trajnostno potrošnjo, trajnostni promet, porabo energije, recikliranje itd. Ko so se udeleženci odločili, da se pridružijo eni ali več dejavnostim, so dobili nasvete, ideje, lahko

---

⁴ igazgyongyalapitvany.hu

so si ogledali dobre primere, dobre prakse. S sodelovanjem pri teh dejavnostih so lahko udeleženci zbirali točke zase, za svojo ekipo in za svoje mesto, tako so sodelovali v prijateljskem tekmovanju in videli, da niso sami.

Spletna stran: <https://www.change-the-future.eu/ro>

EX ECO NOMO

Program financiranja: Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO) 2007-2013

Tematsko področje najboljših praks: EX ECO NOMO Izboljšanje zelenih stavb, razvoj zelenih mest, posodobitev energetske intenzivnih občinskih naprav in zmanjšanje porabe energije v urbanem okolju.

Vrsta najboljše prakse: Okoljevarstvena pobuda, tehnična infrastruktura, mreženje, ozaveščanje, tehnična podpora.

Izvajanje programa EX ECO NOMO se začne leta 2009 in je ključni del nacionalne energetske strategije v okviru načrtovanja in spodbujanja ukrepov za energetske učinkovitost. Cilji programa so zmanjšanje porabe energije in konične obremenitve, zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida in omejevanje podnebnih sprememb, ustvarjanje ugodnega mestnega okolja in zmanjšanje pojava mestnih toplotnih otokov, izboljšanje življenjskih pogojev v stavbah in mestih, podpora lokalnim oblastem in državljanom pri izvajanju ukrepov za varčevanje z energijo, ozaveščanje družbe o vprašanih upravljanja z okoljem in spreminjanje vzorcev vsakdanjega življenja, motiviranje tržnih sil in spodbujanje naložb za trajnostni razvoj. Med projektom se izvajajo ukrepi za varčevanje z energijo v občinskih stavbah, javnih prostorih, prometu in drugi infrastrukturi po vsej državi, skupaj z dejavnostmi razširjanja in ozaveščanja. Izvedena je bila energetska sanacija 191 stavb s skupno površino 215.309 m² (predvsem stavbe vseh ravni izobraževanja, občinske upravne stavbe, kulturne/športne strukture). Izvedena je bila energetska posodobitev odprtih prostorov, kjer je bilo zamenjanih 5 824 svetilk, in bioklimatska regeneracija na skupni površini 21 666 m². Letni prihranki energije znašajo 37,2 %, letno zmanjšanje emisij CO₂ pa 9,8 kt.

Spletna stran: <http://www.cres.gr/exoikonomo/data/programma.htm>

Ekološki klub Zelena zemlja

Tematsko področje najboljših praks: Zelena

mesta Vrsta najboljše prakse: Dejavnost

Ekološki klub Zelena zemlja je bil ustanovljen leta 1998. Cilj kluba je že od ustanovitve dalje izobraževati javnost (zlasti mlade) o okoljskih vprašanih in prispevati k ohranjanju okolja.

Dejavnosti kluba vključujejo širjenje informacij o aktualnih ekoloških vprašanih; ekološko ali "zeleno" prostovoljstvo med različnimi ekološkimi akcijami, v narodnih in regionalnih parkih, ustanovah za oskrbo živali; sodelovanje z znanstveniki in drugimi ustanovami za varstvo narave, izvajanje različnih vrst opazovanj in raziskav; pomoč pri dejavnostih okoljskih aktivistov; pobuda in izvajanje projektov varstva narave. Klub Zelena zemlja ima več kot 40 aktivistov in podružnice v Klaipedi, Gargždah in Kretingi. Organizacija se nenehno širi in aktivno išče nove člane.

Vsako poletje so prostovoljci vabljeni k sodelovanju pri naslednjih dejavnostih: spremljanje onesnaženih območij in vodnih teles, prostovoljno delo na zavarovanih območjih, sodelovanje na

tematskih usposabljanjih in delavnicah, pohodi ob reki Miniji in druge koristne ekološke dejavnosti. Na voljo je prilagodljiv urnik prostovoljnega dela, tj. prostovoljci sami izbirajo, kje in kdaj bodo sodelovali.

Spletna stran: www.zaliojizeme.lt

Program Inspira: vključevanje mladih, ki jim grozi socialna izključenost, na trg dela

Program financiranja: Zasebna fundacija

Tematsko področje najboljših praks: Trajnostna energija. Zelena mesta, trajnostni promet, stavbe z veliko zelenjave, sončna energija

Vrsta najboljše prakse: Projekt

Raztresenost v času odraščanja ali demotivacija zaradi nezmožnosti najti dostojno zaposlitev mnoge mlade odvrže od študija, še preden ga sploh začnejo. Bistveno je, da ste dobro pripravljeni na trg dela, predvsem pa da imate željo, da se spopadete s svetom, in veliko strasti do tega, kar si želite doseči. Program Inspira, pobuda Fundación Iberdrola España, Save the Children in mestnega sveta Illescas (Toledo), je namenjen pomoči mladim, ki jim grozi izključenost, pri vstopu na trg dela.

S krepitvijo njihovega začetnega akademskega in dopolnilnega usposabljanja ter motiviranjem mladih in njihovih družin, da se preusmerijo v teoretično in praktično usposabljanje v energetske sektorju, ki je trenutno v nenehni rasti in ima veliko povpraševanje po delu. Poleg tega program vključuje prakso v realnem okolju, tako da lahko aktivno sodelujejo in pridobijo več izkušenj.

Cilj je ponovno vključiti mlade iz občine Illescas, stare od 16 do 30 let, ki jim grozi socialna izključenost iz izobraževalnega okolja. Cilj je zagotoviti jim potrebna znanja in spretnosti, da bodo lahko dobili zaposlitev in jo obdržali. Program bo potekal v Centru za pomoč družini in mladostnikom Save the Children (CDAFA) v Illescasu in v Prostoru za ustvarjanje mladih v mestnem svetu Illescasa. Poleg družbe Iberdrola bodo za zagotavljanje teh vsebin zadolženi še naslednji subjekti: Save the Children, Fundación Tomillo, Reforesta ali Fundación GFM Renovables.

Pobuda Fundacije Iberdrola Spain, organizacije Save the Children in mestnega sveta Illescas (Toledo), katere cilj je mlade iz občine Illescas, stare med 16 in 30 let, ki jim grozi socialna izključenost, ponovno vključiti v izobraževalno okolje. Cilj je, da pridobijo potrebna znanja in spretnosti, da bodo lahko dobili zaposlitev in jo obdržali.

Spletna stran: <https://www.blog.iberdrola.com/2021/11/18/programa-inspira-formacion-jovenes-exclusion/>

Skupnostni vrtovi

Tematsko področje najboljših praks: Zelena mesta

Vrsta najboljše prakse: Projekt

Madžarski center za sodobno arhitekturo (KÉK) se od leta 2010 ukvarja z aklimatizacijo in širjenjem urbanega vrtnarjenja na Madžarskem. KÉK je kot strokovni partner sodeloval pri

ustanavljanju skupnostnih in šolskih vrtov v prestolnici in državi, trenutno pa vodi pet skupnostnih vrtov. Skupnostni vrtovi so žive zelene površine v strukturi mesta, ki imajo veliko različnih funkcij: skupnostne prireditve, varstvo okolja, zdravstveno varstvo, izobraževanje in sodobna prizorišča skupnostne kulture. Urbano vrtnarjenje, ki je primerno za preizkušanje samozadostnosti v majhnem obsegu, lahko združi ljudi iz različnih družbeno-kulturnih okolij in različnih starostnih skupin. Vrtnarji spremenijo stališča in nove spretnosti, pridobljene pri skupnem vrtnarjenju, lahko prakticirajo na drugih področjih svojega življenja. K nadaljnjemu uspehu projekta KÉK prispevajo predvsem prostovoljci: Od leta 2006 je na stotine prostovoljcev, vključno s strokovnjaki in drugimi navdušenci, namenilo svoj čas ali brezplačno delo za podporo organizaciji.

Spletna stran: Közösségi Kertek (kozosszegikertek.hu)

4. Kaj lahko storijo mladi

Prostovoljstvo je po slovarski definiciji "ponujanje nečesa, ne da bi bili v to prisiljeni ali da bi za to dobili plačilo". Za ljudi, ki se zavedajo pomena prostovoljstva, pa je prostovoljstvo veliko več kot le ta definicija. Gre za motivacijo, da naredite nekaj za nekoga drugega in s tem izboljšate sebe.

"Prostovoljci nimajo nujno časa, imajo pa srce." Elizabeth Andrew (1882-1960)

Je eden ključnih elementov človekovega razvoja. Prostovoljstvo v lokalni skupnosti ali v mednarodnem okolju lahko človeka razvije na številne pozitivne načine. S tem priznanjem in vizijo Evropska unija podpira mladinske delavce in mlade ter ljudi z manj priložnostmi (manjšine, diskriminirane osebe, begunce, ljudi z neenakimi priložnostmi itd.). V okviru priložnosti Erasmus plus se združuje toliko mladinskih delavcev, mladih podjetnikov, umetnikov, športnikov različnih narodnosti.

Na teh srečanjih lahko ljudje izboljšajo svoje jezikovne in socialne spretnosti. Poleg tega lahko mladinski delavci pridobijo potrebne in pomembne mreže, če so prostovoljci v nevladnih organizacijah, neformalnih skupinah, združenjih in mednarodnih nevladnih organizacijah.

Naslednje poglavje vsebuje dobre primere in potrebne informacije o mednarodnem prostovoljstvu.

Praktični primeri za mednarodno prostovoljstvo

NEVLADNE ORGANIZACIJE (NVO): "Nevladna organizacija ali preprosto NVO je organizacija, ki je na splošno ustanovljena neodvisno od vlade. Običajno so to neprofitni subjekti in mnoge med njimi so dejavne na področju humanitarnih ali družbenih ved; lahko vključujejo tudi klube in združenja, ki nudijo storitve svojim članom in drugim. Raziskave kažejo, da imajo nevladne organizacije visoko stopnjo zaupanja javnosti, zaradi česar so lahko koristen približek skrbi družbe in zainteresiranih strani. S pomočjo mreže, ki se vzdržuje v teh skupinah, se lahko prostovoljci izpopolnijo v številnih vidikih, na primer v načinu, kako postati boljši človek, pa tudi v jezikovnih, komunikacijskih in socialnih spretnostih.

DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ (CSR): Prostovoljstvo je pomemben element, ki lahko podjetju pomaga pri doseganju ciljev družbene odgovornosti podjetij. Če je prostovoljstvo v okviru programa družbene odgovornosti podjetij pravilno vzpostavljeno, ne koristi le podjetju, temveč tudi njegovim zaposlenim, neprofitnim organizacijam, s katerimi sodelujejo, in ljudem, ki imajo od teh programov koristi. Prostovoljstvo bogati delovno mesto, saj zmanjšuje fluktuacijo, povečuje zavzetost zaposlenih in izboljšuje njihovo srečo. Ponudba prostovoljskih programov pomaga tudi privabiti in zadržati vrhunske talente - vključno z velikim delom sedanjih potencialnih zaposlenih:

Milenijcev. Študije ugotavljajo, da imajo milenijci večjo verjetnost, da bodo s prostovoljnim delom sodelovali s podjetjem in mu bili zvesti, ter da bodo raje delali v podjetjih, ki se osredotočajo na družbeno dobro. Dober primer takega dejanja je mogoče videti v podjetju DHL in njihovih prostovoljnih dejanjih za zaposlene, ki so tudi poudarjeni dnevi prostovoljstva. Za dodatne informacije lahko sledite spodnji povezavi;

<https://www.dhl.com/tr-tr/home/hakkimizda/suerdueruelebilirlik/gohelp/global-gonullu-gunu.html>

SOCIALNE POBUDE IN CIVILNO PROSTOVOLJSTVO: Program Prostovoljci Združenih narodov (UNV) je organizacija ZN, ki s prostovoljstvom prispeva k miru in razvoju po vsem svetu. Prostovoljstvo je učinkovito sredstvo za vključevanje ljudi v reševanje razvojnih izzivov ter lahko spremeni hitrost in naravo razvoja. Prostovoljstvo koristi tako družbi na splošno kot posameznemu prostovoljcu, saj krepi zaupanje, solidarnost in vzajemnost med državljani ter načrtno ustvarja priložnosti za sodelovanje. Kljub splošnemu prepričanju se opira na vse več empiričnih dokazov, da je verjetnost, da se bodo prostovoljstvu posvečali tako dohodkovno revni kot tisti, ki niso revni. Pri tem uporabljajo svoja sredstva, ki vključujejo znanje, spretnosti in socialne mreže, v korist sebe, svojih družin in skupnosti. Ta sredstva so izredno pomembna za krepitev lokalnih zmogljivosti za obvladovanje nesreč in širše za pomoč ranljivejšim pri zagotavljanju sredstev za preživljanje ter izboljšanju njihove fizične, gospodarske, duhovne in družbene blaginje. Koncept socialnega vključevanja se je razvil zaradi zaskrbljenosti zaradi revščine, marginalizacije in drugih oblik prikrajšanosti. Socialna vključenost postavlja ljudi v središče oblikovanja politik. Njen končni cilj je omogočiti jim, da z uresničevanjem priložnosti izboljšajo svoje življenje.

Kako vključiti druge

Biti prostovoljec je zelo pomemben korak k izboljšanju samega sebe. Hkrati pa prostovoljno opravljanje dela prinaša nekatere odgovornosti glede deljenja izkušenj z drugimi, kar jih motivira, da naredijo nekaj za vse.

Najboljši način za motivacijo drugih je, da z njimi delite dobre izkušnje in občutke v času svojega prostovoljnega dela ter razkrijete končne rezultate svojega dela. V 21. stoletju je eden najboljših načinov učinkovita uporaba družbenih medijev. Uporaba hashtagov in tudi označevanje organizacij, v katerih opravljate prostovoljno delo, bo v pomoč vsem, ki imajo namen biti prostovoljci. Tukaj je nekaj koristnih smernic za vključevanje prostovoljcev v družbo in organizacije;

V programu Vlaganje v prostovoljce so različne prakse, ki obravnavajo vključevanje prostovoljcev v strategijo, vključno z

- ✓ Organizacija ima pisno politiko o vključevanju prostovoljcev, ki določa vrednote organizacije za vključevanje prostovoljcev in poudarja potrebo po postopkih za upravljanje prostovoljcev, ki temeljijo na načelih enakosti in raznolikosti.
- ✓ Ljudje na vseh ravneh organizacije so bili obveščeni o razlogih organizacije za vključevanje prostovoljcev in o koristih, ki jih imajo prostovoljci, ter jih lahko predstavijo.
- ✓ Letni načrt organizacije vključuje cilje za vključevanje prostovoljcev, ki se redno preverjajo.
- ✓ Prostovoljce prosimo za povratne informacije o njihovi vlogi in sodelovanju z organizacijo.
- ✓ Prostovoljci imajo možnost izraziti svoje mnenje o delu organizacije, vključno z njenimi politikami in postopki, ter sodelovati pri sprejemanju odločitev.

Tudi vi kot podjetje, organizacija, nevladna organizacija itd. se morate zavedati nekaterih ključnih točk;

- ✓ Raziščite ustvarjalne metode zaposlovanja.
- ✓ Zagotavljanje odličnega uvajanja in usposabljanja.
- ✓ Poskrbite, da se bodo prostovoljci počutili dobrodošli.
- ✓ Vzpostavitev odlične komunikacije.
- ✓ Zagotovite jim dostop do virov, ki jih potrebujejo.
- ✓ Uvedite raznolikost, poskrbite, da bodo stvari zanimive. Prostovoljce obravnavajte kot dodatno osebje, ki je sposobno opravljati zapletene naloge, pri katerih so potrebne njihove izkušnje in spretnosti.
- ✓ Zagotovite imenovanega neposrednega vodjo; neposredni vodja je ključ do zavzetosti, motivacije in zaupanja, saj so pomembni človeški odnosi in interakcija.
- ✓ Spodbujanje vodij, da vadijo spretnosti vplivanja.
- ✓ Priznajte prispevke, hvaležnost je močno čustvo. Spremeni lahko pogled na skoraj vsako situacijo. S hvaležnostjo in njenim odkritim izkazovanjem ohranjajte moralo.
- ✓ pomagajte jim razviti nova znanja in spretnosti.
- ✓ Spodbujanje socialne povezanosti.
- ✓ Delite zgodbe o uspehu, saj prostovoljci želijo vedeti, da so pripomogli k spremembam. Z ogledi in predstavivami jim omogočite, da vidijo svoje delo v praksi, ter jih povabite, da podajo predloge o tem, kako bi lahko delo opravljali še bolje.

M3.5. "KROŽNA EKONOMIJA"

E-MODUL 3:

Trajnostna in zelena Evropa

COHERENT

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

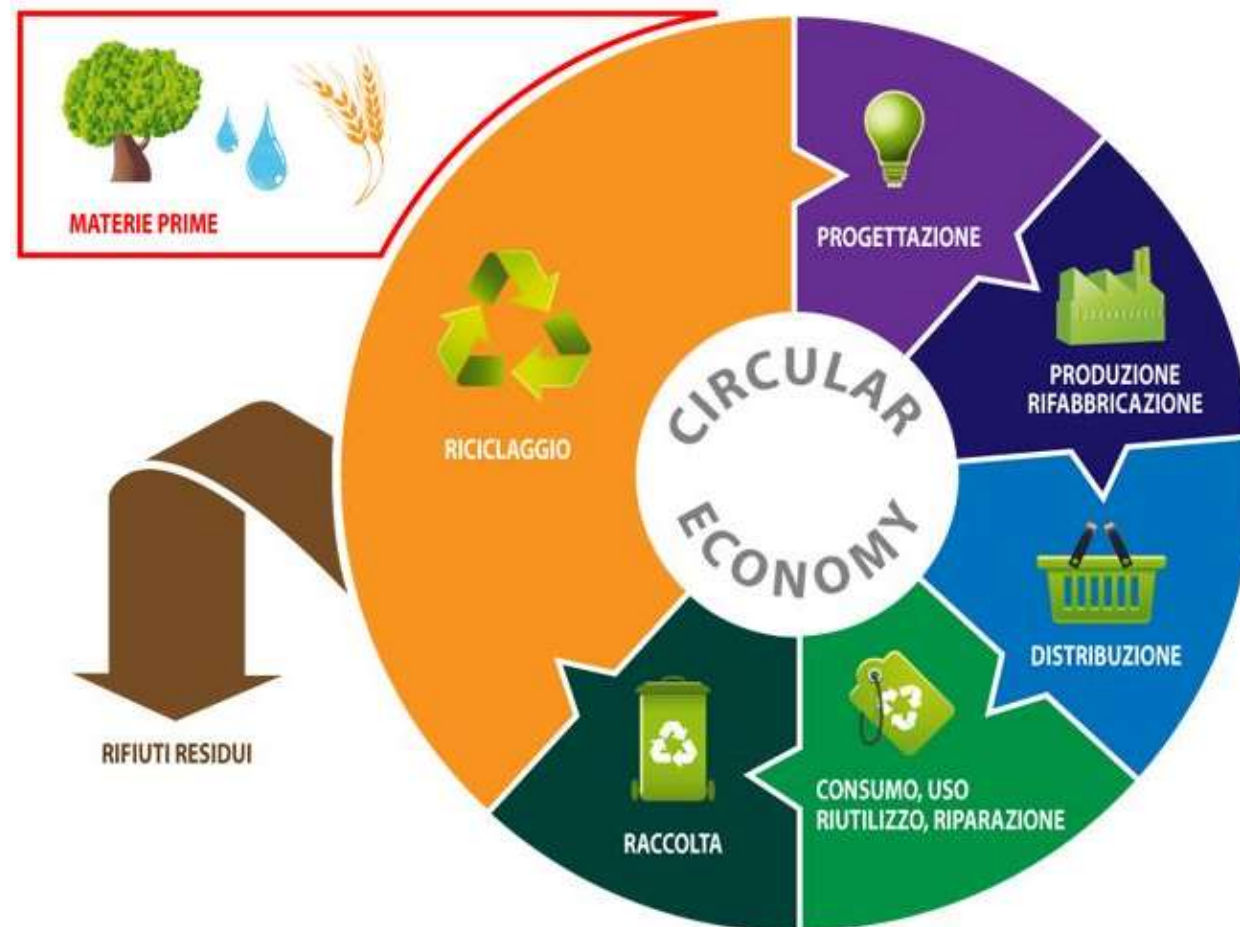

European
Commission

Vsebina

V tem poglavju boste izvedeli več o:

- ❑ Krožnem gospodarstvu kot orodju za doseganje trajnosti
- ❑ Strateškem ozadju EU
- ❑ Najboljših praksah

ZAKAJ JE KROŽNO GOSPODARSTVO POMEMBNO?

- Dejanski gospodarski sistem je linearen, surovine se pridobivajo v rudnikih in gredo skozi proces preobrazbe, pri čemer nastane izdelek, ki se uporablja daljši ali krajši čas, na koncu pa vsi ti izdelki postanejo odpadki.
- Ta gospodarski sistem ni trajnosten, saj v vsaki fazi procesa nastajajo velike količine odpadkov, ki se pretakajo v vode in druge naravne sisteme ter dokončno spreminjajo ekološke sisteme.

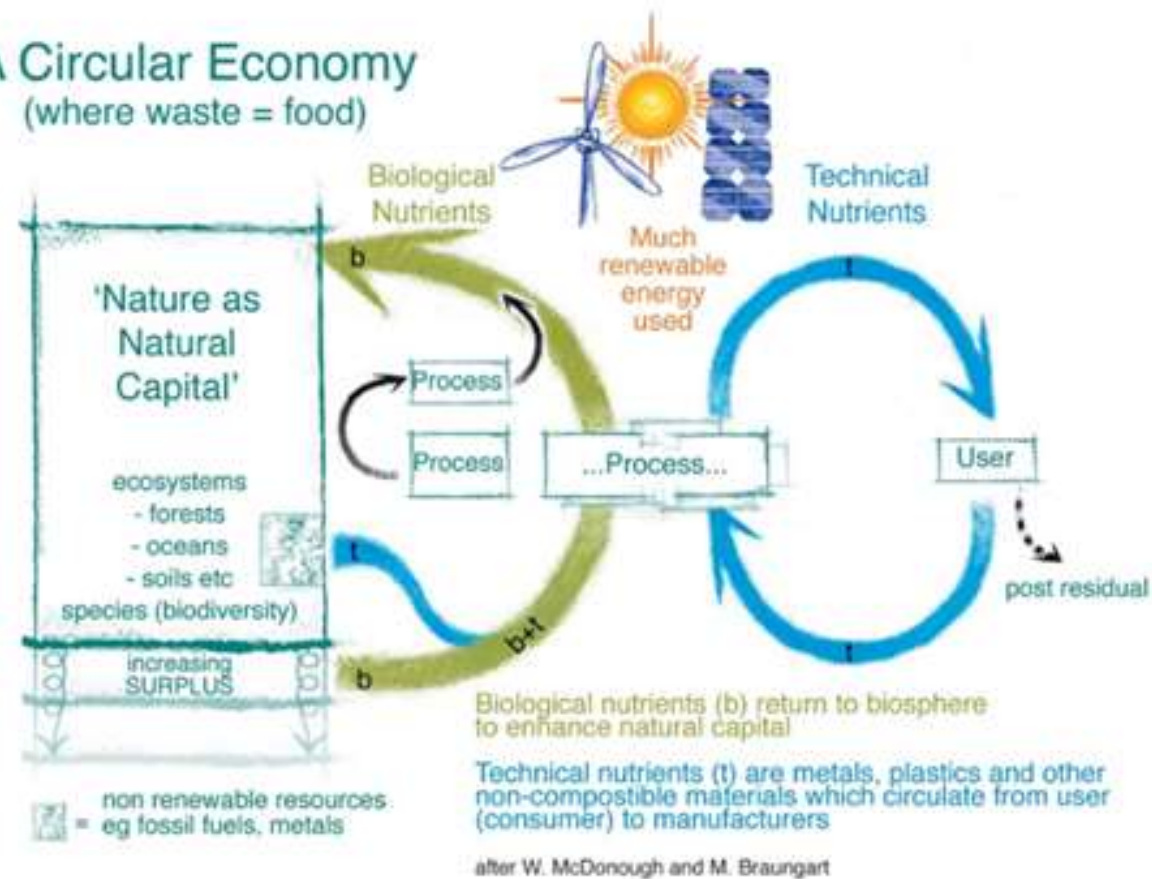

KAJ JE KROŽNA EKONOMIJA?

- **Gospodarstvo, v katerem se vrednost izdelkov, materialov in virov v gospodarstvu ohranja čim dlje, nastajanje odpadkov pa je čim manjše.**
- Ključna beseda je OBLIKOVANJE.
- V skladu z načelom krožnega gospodarstva morajo imeti izdelki v trenutku zasnove jasno pot od proizvajalca do uporabnika in nazaj do enotnosti, ki bo zagotovila uporabo materialov iz izdelka v novem ciklu.

A Circular Economy (where waste = food)

European
Commission

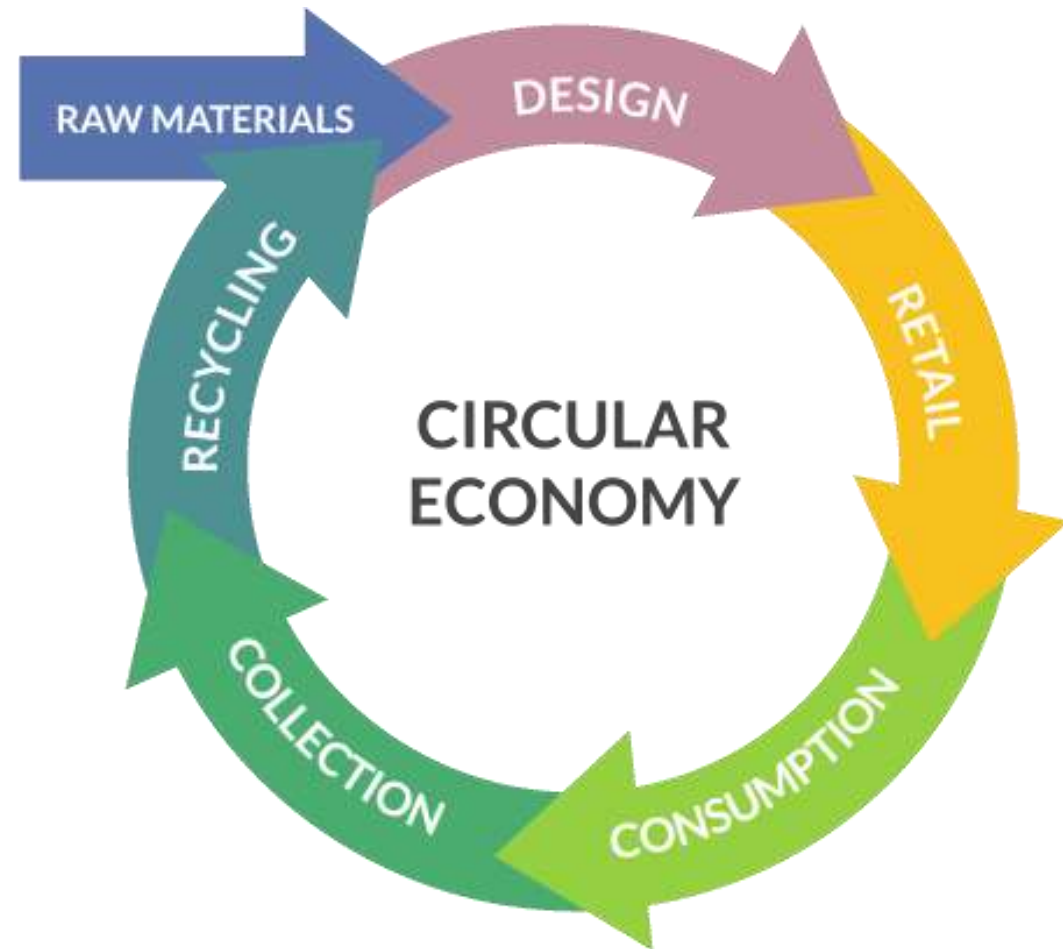
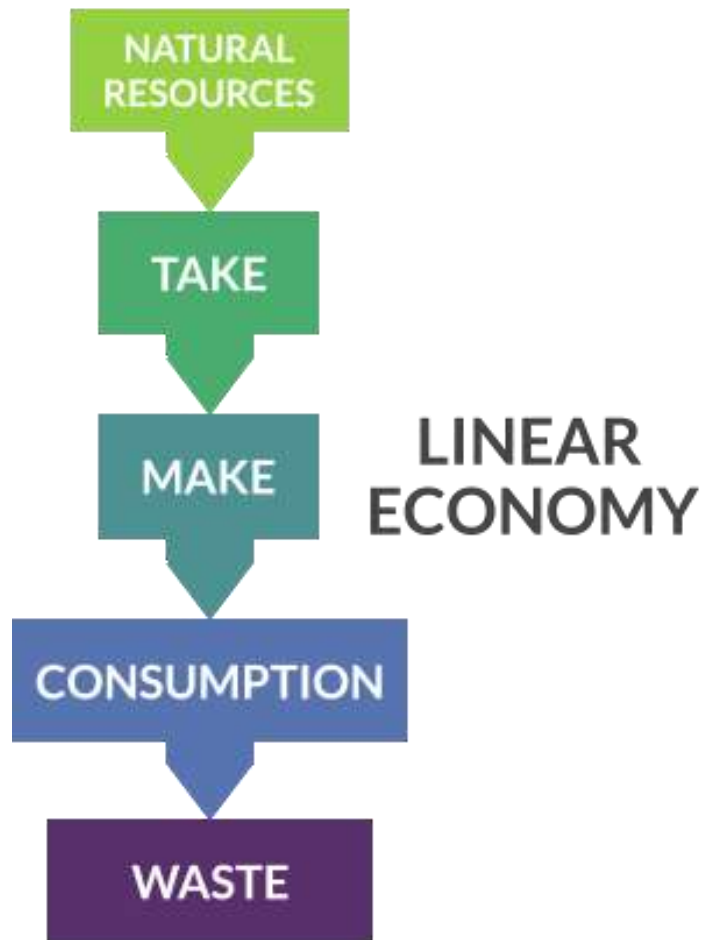

Co-funded by
the European Union

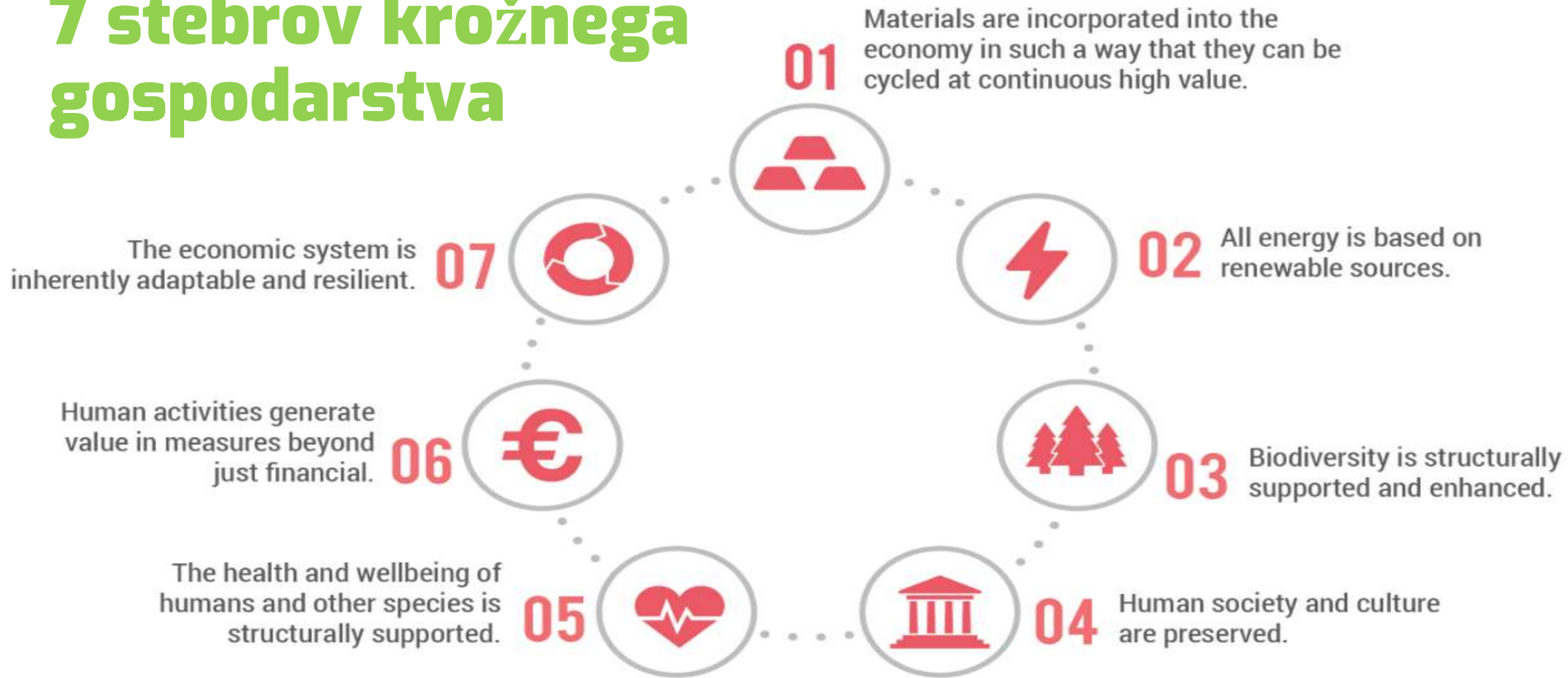
COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

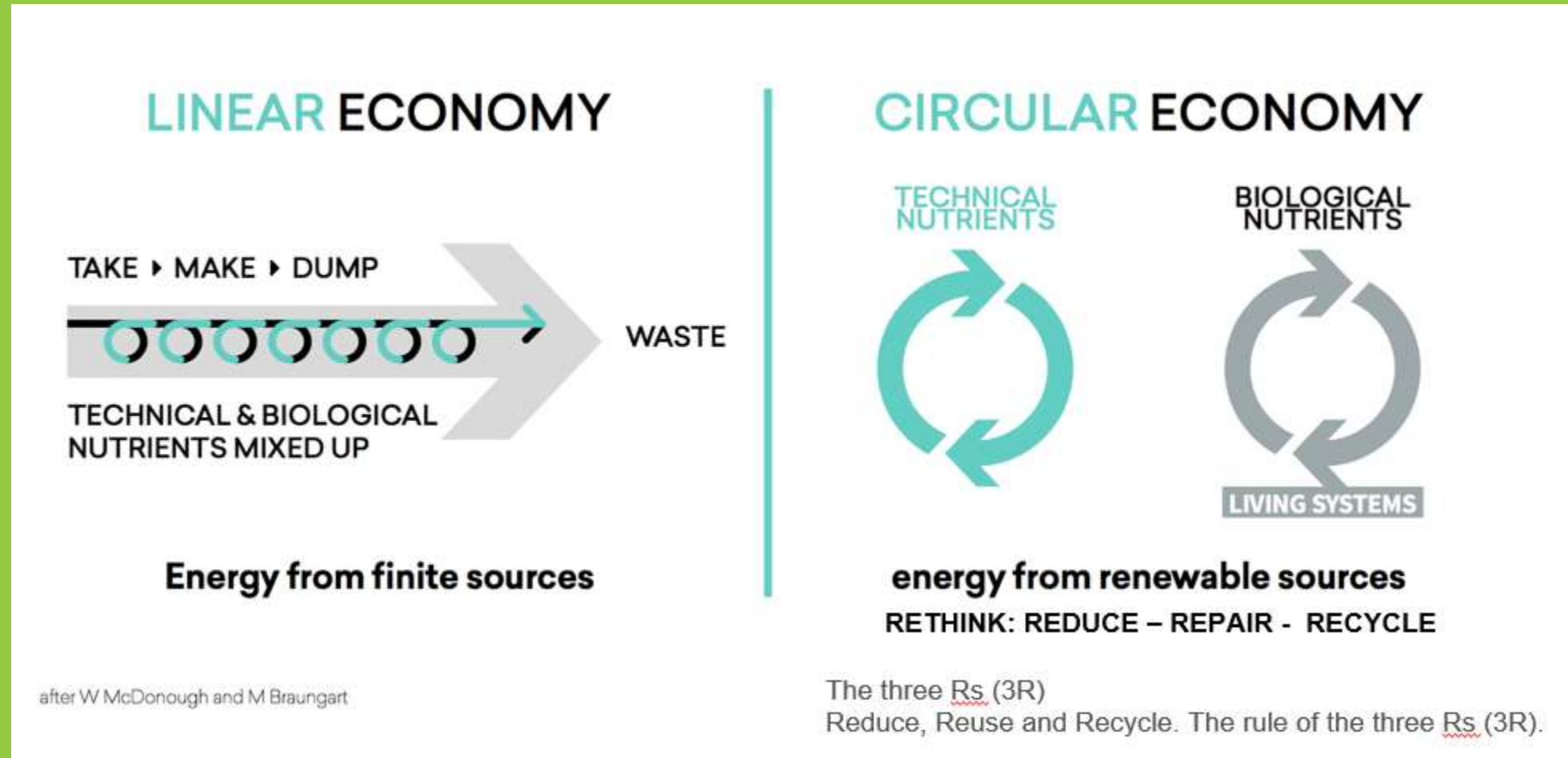
Načela linearnega in krožnega gospodarstva

7 stebrov krožnega gospodarstva

Načela linearnega in krožnega gospodarstva

Skupinsko delo - Pogovorimo se

- V kolikšni meri upoštevate načela krožnega gospodarstva v zasebnem življenju?
- Kaj menite vi? Kako bi lahko podprli razvoj krožnega gospodarstva?
- Kateri so izdelki/materiali, ki jih v gospodinjstvih največkrat zavržemo?
- Kako vidite ozaveščenost javnosti v smislu sledenja krožnemu gospodarstvu?

2

Strateško ozadje EU

Marca 2020 Evropski
Komisija je sprejela nov

Akcijski načrt za
krožno gospodarstvo

ki je ena od glavnih
pobud projekta

Evropski zeleni
dogovor

CIRCULAR ECONOMY

Closing the loop

AN AMBITIOUS EU CIRCULAR ECONOMY PACKAGE

CIRCULAR ECONOMY

COHERENT
CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

Co-funded by
the European Union

European
Commission

Novi akcijski načrt vsebuje ukrepe:

- trajnostni izdelki postanejo standard v EU;
- opolnomočenje potrošnikov in javnih kupcev;
- osredotočiti se na sektorje, ki porabijo največ virov in v katerih je potencial za krožnost velik, kot so: elektronika in IKT, baterije in vozila, embalaža, plastika, tekstil, gradbeništvo in stavbe, hrana, voda in hranila;
- zagotoviti manjšo količino odpadkov;
- omogočiti, da krožnost deluje za ljudi, regije in mesta, ter
- vodenje globalnih prizadevanj na področju krožnega gospodarstva.

Akcijski načrt za krožno gospodarstvo uvaja ukrepe za "popolno zaprtje" krožnega gospodarskega cikla in ureditev življenjskega cikla izdelkov na vseh stopnjah, od proizvodnje in potrošnje do ravnanja z odpadki in trga sekundarnih surovin.

Prednostna področja evropskega zelenega dogovora:

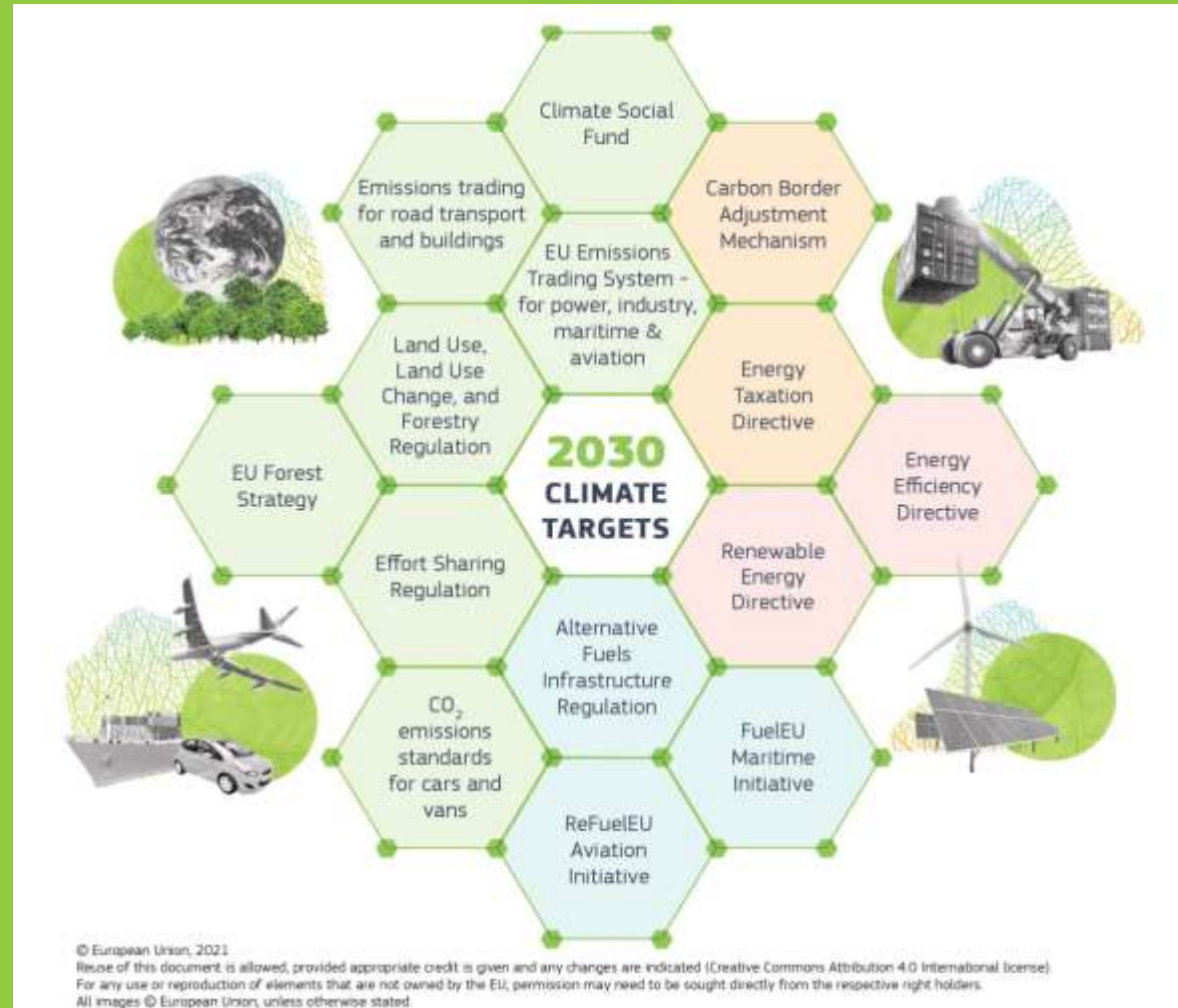
Cilji "Fit for 55"

Da bi do leta 2030 dosegli 55-odstotni delež emisij toplogrednih plinov, je Evropska komisija oblikovala cilje in kazalnike:

- stopnjo recikliranja komunalnih odpadkov je treba do leta 2030 povečati na 65 %;
- do leta 2030 povečati stopnjo recikliranja odpadne embalaže na 75 %;
- stalno izboljševati zakonodajo EU o odpadkih, pri čemer je treba ohraniti hierarhijo odpadkov v EU, tj. prednostni vrstni red z najboljšim vplivom na okolje, začevši s preprečevanjem in pripravo na ponovno uporabo in recikliranje ter energetske predelavo;
- predlaga minimalne zahteve za razširjeno odgovornost proizvajalca, ki nagrajuje proizvajalce, ki dajejo na trg okolju prijazne izdelke ter spodbujajo predelavo in recikliranje izrabljenih izdelkov.

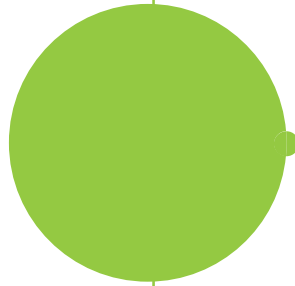
EU - Primerno za 55 zemljišč in njihovo kompleksnost

*Naloga:
Razpravljajmo o
zapletenosti
evropskega okvira
Green Deal in ciljih Fit
for 55.*

*Kaj menite? Kateri
elementi imajo največji
potencial za zmanjšanje
emisij CO₂ s podporo
krožnemu prehodu?*

The logo for FREITAG, featuring the brand name in a bold, white, sans-serif font on a black rectangular background.

Leta 1993 sta švicarska grafična oblikovalca Markus in Daniel Freitag iskala funkcionalno, vodoodbojno in trpežno torbo za svoje ustvarjalno delo. Po navdihu raznobarvnega prometa, ki je drvel po cesti pred njunim stanovanjem, sta iz rabljenih ponjav za tovornjake, odvrženih kolesarskih zračnic in avtomobilskih varnostnih pasov razvila messenger torbo. Tako so v dnevni sobi njunega skupnega stanovanja nastale prve torbe FREITAG, vsaka reciklirana, vsaka edinstvena, vse izdelane iz materialov, ki bi jih najverjetneje zavrgli in bi končali na odlagališču.

Oglejte si videoposnetek:

<https://www.youtube.com/watch?v=hOzidVoHlbU>

Agroamb Prodalt SL je podeželsko MSP, ki deluje v primarnem sektorju. S sedežem v mestu Lugo v Španiji oskrbuje več kot 150 javnih in zasebnih podjetij ter več kot 250 kmetov, ki večinoma pridelujejo krmo. Kmetom zagotavlja kmetijske storitve in izdeluje organska gnojila iz biološko razgradljivih odpadkov, ki nastanejo v primarnem in agroživilskem sektorju.

Oglejte si videoposnetek:

<https://youtu.be/qXf0Zn7ca5k>

Projekt BIOCOSI je prinesel revolucionarno rešitev problema odpadne vode v mlečnem sektorju. Odpadno vodo, ki je bogata s proteini, peptidi in laktozo, uporablja kot vir za proizvodnjo bioplastike in nato embalaže (kot so steklenice za mleko), ki je 100-odstotno biorazgradljiva in kompostabilna.

Oglejte si videoposnetek:

https://youtu.be/gvP_8fUtEy8

Na Danskem je podjetje Mater, ki se ukvarja z notranjim oblikovanjem, razvilo stole iz pivovarskih odpadkov. Za izdelavo so uporabili odpadno plastiko in zrnje, ki je ostalo pri proizvodnji piva v danski pivovarni Carlsberg.

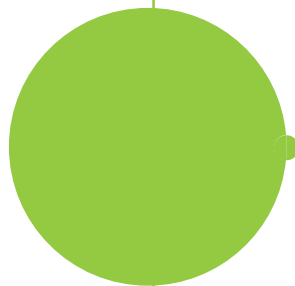
mater

Oglejte si videoposnetek:

<https://youtu.be/16jfiHC3Kow>

TailoredTile je blagovna znamka, ki sta jo ustanovila arhitektka Ana Rita Rodrigues in industrijski kemik Bruno Campos. Izdeluje dekorativne ploščice iz predelane plastike iz Marinha Grande (Portugalska).

Oglejte si videoposnetek:

https://youtu.be/o_9zG_ZlY5A

OSTANITE ZAVZETI!

<http://coherent-project.eu/>

<https://www.instagram.com/coherentproject/?hl=el>

<https://www.tiktok.com/@projectcoherent?lang=en>

CIRCLE OF YOUTH FOR THE EUROPE WE WANT

M3.5 KROŽNO GOSPODARSTVO

<http://coherent-project.eu/>

*Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija
pod GA: 624600-EPP-1-2020-1-SI-EPPKA3-EU-YTH-TOG.
Ta publikacija odraža le stališča avtorjev in sodelavcev,
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo,
ki se lahko uporabijo na podlagi informacij, ki jih vsebuje.*

Co-funded by
the European Union

KAZALO VSEBINE

M3.5 KROŽNO GOSPODARSTVO	1
Cilj modula in glavni cilji	3
1. Uvod v krožno gospodarstvo	3
2. Zakonodaja EU o krožnem gospodarstvu	6
3. Izzivi pri krepitevi krožnega gospodarstva	8
4. Najboljše prakse	8

Cilj modula in glavni cilji

Cilj modula je udeležencem predstaviti koncept krožnega gospodarstva in jih seznaniti z ustreznim političnim ozadjem EU ter nekaterimi najbolj zanimivimi evropskimi dobrimi praksami.

Glavni cilji tega modula:

- Razložiti temelje in načela krožnega gospodarstva.
- Razumevanje izzivov preobrazbe v krožno gospodarstvo
- Celovit pregled nad zelenim dogovorom EU in njegovimi cilji.
- Prikazati nekaj ustreznih najboljših praks in razložiti njihova načela.
- Zagotavljanje teoretičnega ozadja nalog in elementov praktičnega usposabljanja

1. Uvod v krožno gospodarstvo

Dejanski gospodarski sistem je linearen, surovine se pridobivajo v rudnikih in gredo skozi proces preobrazbe, pri čemer nastane izdelek, ki se uporablja daljši ali krajši čas, na koncu pa vsi ti izdelki postanejo odpadki.

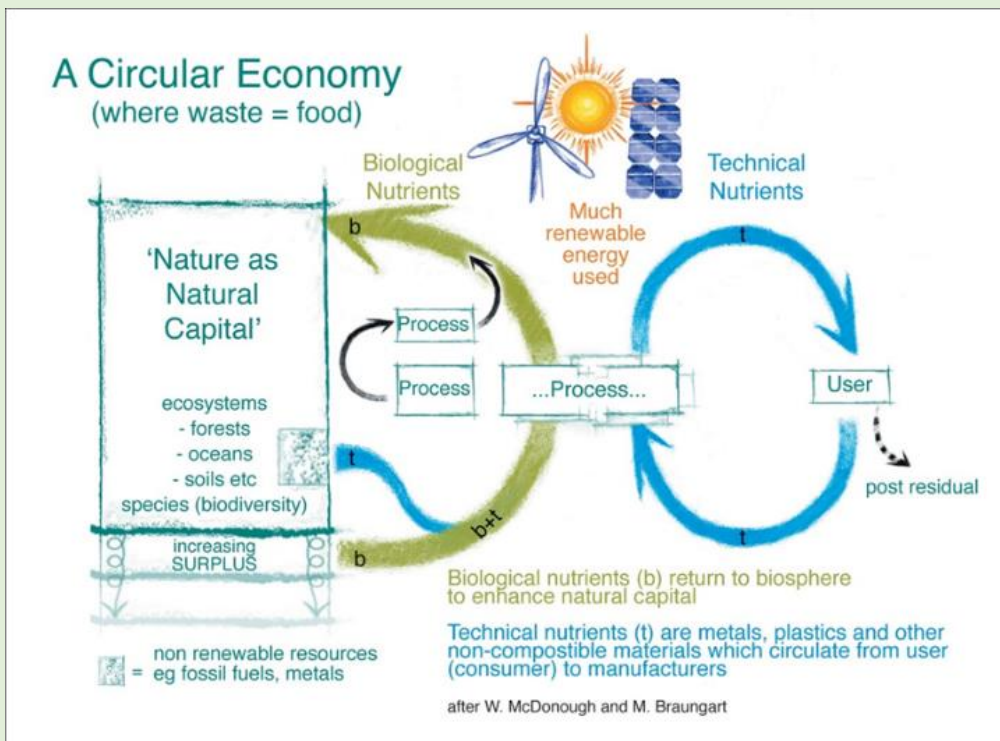

Slika 1: Linearna gospodarska miselnost [vir: <https://gabi.sphera.com/solutions/circular-economy/>]

Ta gospodarski sistem ni trajnosten, saj v vsaki fazi procesa nastajajo velike količine odpadkov, ki se pretakajo v vode in druge naravne sisteme ter dokončno spreminjajo ekološke sisteme.

Celoten postopek je energetsko zelo intenziven in temelji na konceptu gojenja brez meja. Dejansko je cena, ki jo plačujemo za to gospodarsko rast, zelo visoka in povzroča zmanjšanje površin, ki jih pokrivajo funkcionalni ekološki sistemi, zmanjšanje biotske raznovrstnosti in nazadnje zmanjšanje storitev ekoloških sistemov ter podnebne spremembe. V naravnih sistemih ni odpadkov, biološki sistemi v naravi reciklirajo vse materiale, ta model pa je lahko zgled za človeško gospodarstvo.

Krožno gospodarstvo temelji na načelu iz narave: vsi izdelki, materiali, ki so končali svoj življenjski cikel, lahko služijo kot surovina za nov cikel.

Slika 2: Miselnost krožnega gospodarstva

Pred industrijsko dobo so v človeškem gospodarstvu uporabljali predvsem surovine iz narave, velika večina odpadkov pa je bila biološko razgradljiva. V industrijski dobi je bilo vse več izdelkov, ki niso bili naravni, zato jih ni bilo mogoče vključiti v biološke cikle. Tehnološki odpadki so se mešali z biološkimi odpadki, če gre za odpadke, ki jih proizvaja družba. Zato je treba biološke odpadke najprej ločiti od tehnoloških odpadkov. Biološki odpadki morajo s kompostiranjem slediti naravnemu krogu in se ponovno vključiti v naravne kroge.

Ločevanje tehničnih odpadkov od bioloških in recikliranje materialov je pomemben korak v procesu zmanjševanja količine odpadkov, ki na koncu končajo na odlagališču, vendar je krožno gospodarstvo nekaj drugega. Zakaj?

Dejanski sistem recikliranja sledi logiki linearnega gospodarstva: nekdo oblikuje izdelek in ko ta izdelek konča svoj življenjski cikel, drugi ljudje razmišljajo, kako bi reciklirali materiale iz tega izdelka. To je preprosto, če gre za preprost izdelek, kot je plastenka PET, ki je iz termoplastičnega materiala, bolj zapleteno pa je, če gre za zapleten izdelek, kot je računalnik.

Ključna beseda je OBLIKOVANJE. V skladu z načeli krožnega gospodarstva morajo imeti izdelki v trenutku oblikovanja jasno sled od proizvajalca do uporabnika in nazadnje do enotnosti, kar bo zagotovilo uporabo materialov iz izdelka v novem ciklu. Ta cikel mora biti vnaprej predviden s strani oblikovalca izdelka.

Po besedah Eve Gladek, izvršne direktorice nizozemskega svetovalnega podjetja Metabolic, ki se osredotoča na krožno gospodarstvo, je mogoče koncept tega pristopa povzeti po naslednjih sedmih načelih¹:

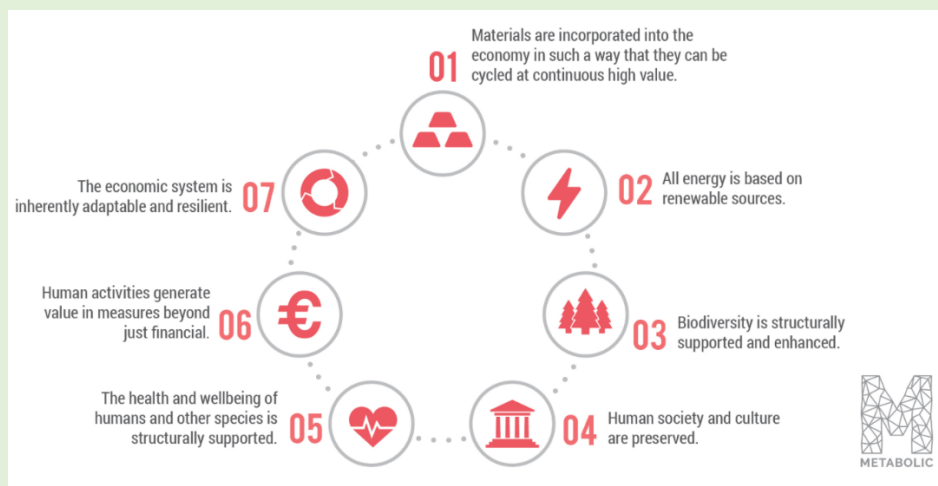
1. Materiali se ciklično obdelujejo z neprekinjeno visoko vrednostjo.

Prednostna naloga je ohraniti kompleksnost materialov, in sicer tako, da se materiali čim dlje kaskadno razvrščajo v najbolj kompleksni obliki. Materialni cikli so zasnovani tako, da so dolgi tako, da so pomembni na človeški časovni skali, ustrezni naravnim ciklom, s katerimi so povezani, prilagojeni pomanjkanju materialov in čim krajši z geografskega vidika. Materiali se ne mešajo tako, da jih ni več mogoče ločiti in zgolj predelati, razen če lahko v svoji mešani obliki še naprej krožijo v neskončnost z visoko vrednostjo. Materiali se uporabljajo le, kadar je to potrebno.

¹ Eva Gladek: 7 stebrov krožnega gospodarstva

2. Vsa energija temelji na obnovljivih virih.

Sistem je zasnovan za največjo energetske učinkovitost, ne da bi pri tem ogrožal zmogljivost in zmogljivost storitev. Materiali, potrebni za tehnologije pridobivanja in shranjevanja energije, so zasnovani tako, da jih je mogoče ponovno uporabiti v sistemu. Energija se inteligentno ohranja in kaskadno shranjuje, ko so za uporabo na voljo nižje vrednosti energije. Gostota porabe energije je usklajena z gostoto lokalne razpoložljivosti energije (izogibamo se prenosu energije). Preprečuje se pretvorba med vrstami energije.

Slika 3: 7 stebrov CE [vir: <https://www.greenbiz.com/article/7-pillars-circular-economy>]

3. Biotsko raznovrstnost podpirajo in krepijo vse človekove dejavnosti.

Osnovno načelo delovanja v krožnem gospodarstvu je ohranjanje kompleksnosti: ohranjanje ekološke raznolikosti je ključni vir odpornosti planeta. Materialne in energetske izgube so dopustne zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti; ta je veliko pomembnejša prednostna naloga. V habitate, zlasti redke habitate, se ne posega in se jih s človekovimi dejavnostmi strukturno ne poškoduje.

4. Človeška družba in kultura sta ohranjeni.

Človeške kulture in socialno kohezijo je treba ohraniti kot še eno obliko kompleksnosti in raznolikosti (in s tem odpornosti). Procesi in organizacije odražajo potrebe prizadetih deležnikov. Izogibamo se dejavnostim, ki strukturno ogrožajo blaginjo ali obstoj edinstvenih človeških kultur.

5. Podpira se zdravje in dobro počutje ljudi in drugih vrst.

Strupene in nevarne snovi bodo odpravljene, v fazah prehoda na to gospodarstvo pa bodo zmanjšane na najmanjšo možno mero in shranjene v zelo nadzorovanih ciklih. Gospodarske dejavnosti nikoli ne bodo ogrožale zdravja in blaginje ljudi. (Na primer, uspešno recikliranje e-odpadkov s tem, da jih ljudje sežgejo na odprtem ognju, se ne šteje za "krožno" dejavnost, čeprav je rezultat recikliranja predelava materialov).

6. Človekove dejavnosti ustvarjajo vrednost, ki ni le finančna.

Materiali in energija niso na voljo v neskončnih količinah, zato mora biti njihova uporaba namerna in smiselno prispevati k ustvarjanju družbene vrednosti. Oblike vrednosti, ki presegajo finančno vrednost, vključujejo estetsko, čustveno in ekološko vrednost. Teh ni mogoče omejiti na skupno merilo, zato jih je treba priznati kot samostojne kategorije vrednosti. Izbira uporabe virov povečuje ustvarjanje vrednosti v čim več kategorijah.

7. Gospodarski sistem je po svoji naravi prilagodljiv in odporen.

Gospodarski sistem ima vzpostavljene sisteme upravljanja, spodbude in mehanizme, ki mu omogočajo odzivanje na sistemske pretrese in krize. To se nanaša na porazdelitev moči, strukturo informacijskih omrežij in zagotavljanje rezervnih mehanizmov v primeru odpovedi delov sistema. Enaka načela odpornosti veljajo tako v majhnem kot v velikem merilu.

2. Zakonodaja EU o krožnem gospodarstvu

Novi cilji za leti 2030 in 2050

Okoljska trajnost našega planeta je ključ do boljše prihodnosti Evrope. Podnebni in okoljski izzivi, s katerimi se soočamo, so neposredni in ogromni. Zato se je EU za učinkovit boj proti podnebnim spremembam zavezala, da bo do leta 2050 postala podnebno nevtralna, kar je revolucionarno dejanje v zgodovini skupnosti. Za doseg tega cilja bo potrebna temeljita gospodarska in družbena preobrazba po vsej Evropi na stroškovno učinkovit, pravičen in socialno uravnotežen način, kar je osnovni okvir za razvoj okvira krožnega gospodarstva.

Evropski svet, ki je pristojen za strateške odločitve v EU, je v svojih sklepih junija 2019 pozval k večjim prizadevanjem za boj proti podnebnim spremembam in Evropsko komisijo, naj si še naprej prizadeva za podnebno nevtralnost EU v skladu z njenimi mednarodnimi obveznostmi iz Pariškega sporazuma. Leto pozneje, decembra 2020, je Evropski svet ponovno potrdil svojo zavezanost evropskemu zelenemu prehodu, zato so voditelji EU potrdili nov zavezujoč cilj EU, da **do leta 2030 doseže vsaj 55-odstotno neto zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v EU v primerjavi z letom 1990**. To je veliko več od leta 2014 sprejetega cilja, da se emisije do leta 2030 zmanjšajo za 40 %. Voditelji EU so Svet in Parlament pozvali, naj ta novi cilj vključita v evropsko podnebno ureditev na različnih področjih politike.²

Celovit sveženj predlogov obravnava naslednje povezane ukrepe:

- razširitev uporabe sistema trgovanja z emisijami na nove sektorje in poostreitev sedanjega sistema EU za trgovanje z emisijami,
- povečanje uporabe obnovljivih virov energije,
- večja energetska učinkovitost,
- pospeševanje uvajanja prometa z nizkimi emisijami,
- uskladitev davčnih politik s cilji zelenega dogovora,
- ukrepe za preprečevanje selitve emisij zunaj Evrope in
- naprave za ohranjanje in povečanje naravnih ponorov ogljika (gozdovi, naravni rezervoarji).

Pomembno je tudi poudariti, da je Evropska komisija od leta 2015 sprožila ustrezne zakonodajne akte, da bi okrepila položaj krožnega gospodarstva v skupnosti.

Sveženj vključuje tudi revidirane zakonodajne predloge o ravnanju z odpadki in celovit akcijski načrt, ki določa posebne naloge za mandat sedanje Komisije. Predlogi za ravnanje z odpadki določajo jasno in ambiciozno dolgoročno vizijo za povečanje stopnje recikliranja in zmanjšanje odlaganja odpadkov, vključujejo pa tudi posebne ukrepe za odpravo ovir za vsakodnevni razvoj ravnanja z odpadki zaradi različnih razmer v različnih državah članicah.

Akcijski načrt za krožno gospodarstvo dopolnjuje ta predlog z ukrepi za "popolno zaprtje" krožnega gospodarskega cikla in ureditev življenjskega cikla izdelkov na vseh stopnjah, od proizvodnje in potrošnje do ravnanja z odpadki in trga sekundarnih surovin.³ Akcijski načrt vključuje številne ukrepe,

² Zeleni dogovor Euroopan: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

³ Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo: https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en

ki obravnavajo tržne ovire v posameznih sektorjih in tokovih surovin, kot so plastika, živilski odpadki, kritične surovine, gradbeni odpadki in odpadki pri rušenju objektov, biomasa in biološki proizvodi. horizontalne ukrepe na področjih, kot so inovacije in naložbe.

Da bi do leta 2030 dosegli prej omenjenih 55 % emisij toplogrednih plinov, je Evropska komisija oblikovala naslednje cilje in kazalnike:

- stopnjo recikliranja komunalnih odpadkov je treba do leta 2030 povečati na 65 %;
- do leta 2030 povečati stopnjo recikliranja odpadne embalaže na 75 %;
- obvezni cilj, da se do leta 2030 20 % vseh odpadkov lahko odloži na odlagališčih;
- poenostavlja in pojasnjuje opredelitve odpadkov ter usklajuje metode izračuna;
- zagotoviti, da se strukturni skladi uporabljajo za podporo izvajanju zakonodaje EU o odpadkih, pri čemer se ohranja hierarhija odpadkov EU, prednostni vrstni red z najboljšim vplivom na okolje, začenši s preprečevanjem in pripravo na ponovno uporabo in recikliranje ter energetske predelavo;
- predlaga minimalne zahteve za razširjeno odgovornost proizvajalca, ki nagraduje proizvajalce, ki dajejo na trg okolju prijazne izdelke ter spodbujajo predelavo in recikliranje izrabljenih izdelkov.

Zanimiva dejstva o potencialih

Krepitev položaja krožnega gospodarstva bi zagotovo prinesla pomembne dodatne koristi (tako z okoljskega kot gospodarskega vidika), saj imajo bolj ozaveščeni in trajnostni načini industrijske proizvodnje in potrošnje pomemben potencial za varčevanje z energijo in denarjem ter tudi za zmanjšanje emisij škodljivih plinov. V zvezi s tem so najpomembnejši potenciali krožnega gospodarstva, ki jih je treba izkoristiti, naštetih v naslednjih točkah⁴:

- Z uporabo preprečevanja nastajanja odpadkov, ekološkega oblikovanja, ponovne uporabe in podobnih ukrepov bi lahko podjetja v EU prihranila neto 600 milijard EUR ali 8 % letnega prometa, hkrati pa bi se njihove letne emisije toplogrednih plinov zmanjšale za 2-4 %. V sektorju ponovne uporabe, predelave in popravil bi se lahko na primer stroški predelave mobilnih telefonov prepolovili, če bi jih bilo lažje razstaviti. Če bi zbrali 95 % mobilnih telefonov, bi s tem prihranili več kot 1 milijardo EUR pri stroških proizvodnih surovin.
- Stopnja zbiranja lahkih gospodarskih vozil je v EU že zdaj visoka, s prehodom z recikliranja na obnovo pa bi lahko prihranili 6,4 milijarde EUR na leto pri vhodnih stroških (približno 15 % stroškov surovin) in 140 milijonov EUR pri stroških energije na leto, emisije toplogrednih plinov pa bi se lahko zmanjšale za 6,3 milijona ton.
- Evropa vsako leto izgubi približno 600 milijonov ton surovin, ki bi jih bilo mogoče reciklirati ali ponovno uporabiti, v obliki odpadkov. Na nekaterih območjih se reciklira 80 % odpadkov, na drugih pa le 5 %, tako da se v povprečju reciklira le 40 % odpadkov, ki jih proizvedejo gospodinjstva v EU. Preoblikovanje odpadkov v surovino je bistven element za povečanje učinkovitosti virov in prehod na učinkovitejše gospodarstvo.
- Ocenjuje se, da bi se z izvajanjem strožje zakonodaje o odpadkih morski odpadki do leta 2030 zmanjšali za vsaj 25 %.
- Stanje na področju zavržene hrane v Evropi je zelo zaskrbljujoče: količina zavržene hrane v EU je ocenjena na 100 milijonov ton na leto. Izguba in odpadki hrane so značilnost celotne verige preskrbe s hrano, vključno s kmetijami, predelovalnimi in proizvodnimi procesi, trgovinami z živili, restavracijami in gospodinjstvi.
- V Evropi so gradbeni odpadki in odpadki pri rušenju objektov ena največjih vrst odpadkov. Količina gradbenih odpadkov in odpadkov iz rušenja objektov na prebivalca znaša eno tona na leto, na ravni EU pa 500 milijonov ton na leto.

---

⁴ Sveženj EU o krožnem gospodarstvu - vprašanja in odgovori: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_15_6204

3. Izzivi pri krepitvi krožnega gospodarstva

Majhna odpornost dejanskega gospodarskega sistema

Dejanski gospodarski sistem temelji na uporabi fosilne energije in množični proizvodnji, ki vzdržujeta potrošništvo, glavno pravilo, ki vlada v dejanski družbi. Vzpostavljene so povezave med različnimi verigami ponudnikov, za spremembo tega stanja pa je treba spremeniti številne glavne koncepte dejanskih gospodarskih sistemov, celoten gospodarski sistem mora biti bolj odporen, da se lahko odzove na nove izzive in prilagodi krožno gospodarstvo.

Spreminjanje vrednostnega sistema prebivalstva

Dejanski vrednostni sistem velike večine prebivalstva temelji na kratkoročni uporabi izdelkov in na blagu. Večina prebivalstva je odvisna od nakupovanja, novih predmetov ne kupuje, ker jih resnično potrebuje, temveč samo zato, ker preživlja čas v nakupovalnih središčih in ker so tam ponudbe za različne izdelke. Ta vrednostni sistem je treba spremeniti in večina prebivalstva mora sprejeti prednostno nalogo vlaganja v kakovost življenja namesto kopičenja (v večini primerov kratkoročnega) materialnih dobrin. Krožno gospodarstvo ponuja možnosti za družabno življenje, na primer v že obstoječih popravnih kavarnah, ki so model kakovostnega preživljanja skupnega časa za mlade.

Spreminjanje uredbe

Treba je spremeniti veljavne predpise v korist krožnega gospodarstva. Dejanski sistem proizvodnje blaga večino stroškov, ki nastanejo zaradi škodljivih vplivov na ekološke sisteme, prenaša v zunanje okolje. Noben proizvajalec oblačil ne prevzame odgovornosti za rabljena oblačila, ki se izvažajo v afriške države kot rabljeni izdelki, v naravo pa pridejo kot odpadki. Proizvodnja, uporaba in končna razgradnja izdelkov morajo biti zaprta zanka, stroške pa morajo kriti udeleženci te zaprte zanke. Za to potrebujemo nove predpise in jasno je, da bodo ti predpisi naleteli na močno nasprotovanje gospodarskih akterjev.

4. Najboljše prakse

FREITAG⁵

Leta 1993 sta švicarska grafična oblikovalca Markus in Daniel Freitag iskala funkcionalno, vodoodbojno in trpežno torbo za svoje ustvarjalno delo. Po navdihu raznobarnega prometa, ki je drvel po cesti pred njunim stanovanjem, sta iz rabljenih ponjav za tovornjake, odvrženih kolesarskih zračnic in avtomobilskih varnostnih pasov razvila messenger torbo. Tako so v dnevni sobi njunega skupnega stanovanja nastale prve torbe FREITAG - vsaka je bila reciklirana, vsaka je bila edinstvena, vse so bile narejene iz materialov, ki bi jih najverjetneje zavrgli in končale na odlagališču.

Danes so njihovi izdelki na voljo v 16 trgovinah F-STORES in pri več kot 450 prodajalcih. Na spletu so zelo prisotni po vsem svetu in so znani po tem, da reciklirajo s stilom. Po približno 23 letih in vrsti inovativnih izdelkov so trgovine Freitag zrasle v Berlinu, Tokiu in številnih drugih mestih, kjer je zaposlenih 160 ljudi, privabljajo pa navdušence z vsega sveta. Njihova prva messenger torba je od takrat rodila vrsto več kot 70 različnih modelov, namenjenih prenašanju vsega, kar lahko nosite: od ovitkov za pametne telefone in prenosne računalnike; do nakupovalnih torb, torbic in nahrbtnikov različnih velikosti, pa tudi stilov Haute Maroquinerie (vrhunsko usnje), izdelanih iz starinskih ponjav za

⁵ Freitag: <https://www.freitag.ch/en>

tovornjake, ki so vzbudili strah v srcu industrije torb, ki reciklirajo teleta in krokodile. Leta 2014 so si za igro priskrbeli novo surovino: F-ABRIC. Njihovi robustni tekstili, ki jih je mogoče popolnoma kompostirati, temeljijo na ličnatih vlaknih, ki so proizvedena z uporabo minimalnih virov v polmeru 2500 kilometrov od sedeža podjetja. S preoblikovanjem ponjav za tovornjake v vrečke sta brata Freitag skušala čim bolj podaljšati življenjski cikel izdelka. Dvajset let pozneje sta se odločila, da bosta predstavila kolekcijo oblačil F-ABRIC, ki je namenjena novemu izzivu: kako poskrbeti za življenjsko dobo izdelka. Oblačila, narejena s F-ABRIC, je mogoče kompostirati ali reciklirati v druge izdelke. Celo gumbe na oblačilih F-ABRIC lahko odvijemo in jih ponovno uporabimo na drugih oblačilih. Podjetje Freitag pri svojem poslovnem modelu uporablja sistemski pristop naravnega in tehničnega cikla ter uporablja odpadke, ki bi šli na odlagališče, za drugačen namen. S svojimi deli izdelkov, ki niso biološko razgradljivi, čim bolj podaljšujejo življenjski cikel izdelka.

Ricehouse⁶

Primarna kmetijska proizvodnja ustvarja veliko količino sekundarnih snovi. Večina tega materiala se preprosto zavrne, čeprav ima v nekaterih primerih tržno vrednost, ki je potencialno višja od stroškov, povezanih z ravnanjem z njim in njegovo predelavo kot odpadkom. Surovine je treba vzeti iz okolja, jih predelati, uporabiti, odstraniti in vrniti v okolje, iz katerega so bile vzete. Zato moramo preiti na nove modele, ki zagotavljajo trajnostno prihodnost na podlagi novih materialov z ničelnim vplivom na okolje, pri čemer je treba izkoristiti tisto, kar omogočajo narava in stranski proizvodi primarne predelave, kot so riževe lupine in riževa slama. Podjetje Ricehouse izboljšuje stranske proizvode pri pridelavi riža. Je inovativen, razvija in daje na trg nove gradbene materiale. Ti vključujejo riževo slamo, riževe luščine, osnovni termo omet, lahke estrihe ter obloge na osnovi glin in apna.

Agroamb⁷

Agroamb Prodalt SL je podeželsko MSP, ki deluje v primarnem sektorju. S sedežem v mestu Lugo v Španiji oskrbuje več kot 150 javnih in zasebnih podjetij ter več kot 250 kmetov, ki večinoma pridelujejo krmo. Kmetom zagotavlja kmetijske storitve in izdeluje organska gnojila iz biološko razgradljivih odpadkov, nastalih v primarnem in agroživilskem sektorju. V svojem postopku biološko razgradljive odpadke in živalske stranske proizvode sanira z apnom in proizvaja organska gnojila (te odpadne snovi spreminja v vire). Različne vrste organskih odpadkov (kot so gnoj in gnojevka, stara hrana, lupine mehkužcev, blato čistilnih naprav, lesni pepel in biološki odpadki) reciklira v gnojila in sredstva za izboljšanje tal, ki se uporabljajo predvsem za pridelavo krme. Z uporabo biorazgradljivih organskih gnojil, ki temeljijo na odpadkih, se zmanjšajo uporaba kemičnih gnojil, emisije toplogrednih plinov in poraba omejenih virov, hkrati pa se povečata rodovitnost in zdravje tal. Postopek podjetja je manj uporabljena alternativa široko uporabljenim in dobro znanim postopkom, kot sta kompostiranje in anaerobna prebava (bioplin). Biološko razgradljive odpadke obdeluje z apnom, samostojno ali v kombinaciji z drugimi alkalnimi materiali za uporabo v kmetijstvu (karbonati, lesni pepel itd.).

S tem se doseže več ciljev:

- predelava ali ponovna uporaba biološko razgradljivih odpadkov in njihovo vračanje v gospodarski cikel;
- proizvodnja gnojil z visokim deležem organskih snovi in hranil, ki uravnavajo raven pH tal, z manjšim odtisom CO₂ kot mineralna gnojila in z manjšim tveganjem izčrpanja naravnih virov.

BIOCOSI⁸

Projekt BIOCOSI (biorazgradljiva in trajnostna embalaža za trajnostno, krožno in pametno industrijo) je prinesel revolucionarno rešitev za problem odpadne vode v mlečnem sektorju. Odpadno vodo, ki je bogata s proteini, peptidi in laktozo, uporablja kot vir za proizvodnjo najprej bioplastike (PHA - polihidroksialkanoati) in nato embalaže (kot so steklenice za mleko), ki je 100-odstotno biorazgradljiva in kompostabilna. Projekt je v celoti skladen z načeli krožnega gospodarstva, saj odpadno vodo obravnava kot vir in ne kot odpadek, uporablja pa tudi zeleno tehnologijo. Njegov cilj je zagotoviti, da

---

⁶ Ricehouse: <https://www.ricehouse.it/>

⁷ Agroamb: <http://www.agroamb.com/>

⁸ BIOCOSI: <http://www.biocosi.org/>

pri postopku ne nastajajo odpadki, in izkoristiti dragocene sestavine odpadne vode v mlečnem sektorju.

Ta tehnologija, izdelana v Apuliji v Italiji, uporablja dva temeljna postopka:

- predelava in fermentacija organskih sestavin mlečnih odpadkov za proizvodnjo bioplastike in
- predelava bioplastike za izdelavo embalaže za živila.

Interes agencije ENEA je utrditi gospodarsko konkurenčen postopek za proizvodnjo bioplastike, ki ne potrebuje dragih surovin (kot sta sladkor in koruza) in ki zagotavlja zadovoljiv odgovor na številne etične in okoljske probleme. Bioplastika namreč na splošno uporablja biomaso, ki bi bila sicer namenjena za prehrano ljudi in ima lahko velik ogljični odtis. BIOCOSI prav tako odpravlja vprašanje, kako odstraniti mlečne odpadke, kar je drag postopek z visoko okoljsko ceno.

Mater⁹

Na Danskem je podjetje Mater, ki se ukvarja z notranjim oblikovanjem, **razvilo stole iz pivovarskih odpadkov**. Za izdelavo so uporabili odpadno plastiko in zrnje, ki je ostalo pri proizvodnji piva v danski pivovarni Carlsberg.

Stolček Mask Stool je zasnovala danska arhitektka Eva Harlou. Zasnova je rezultat nove in revolucionarne proizvodne metode, ki podjetju Mater omogoča, da uporabi odpadke iz proizvodnje piva Carlsberg z nizko vrednostjo - izrabljeno žito ali po dansko "maska" - in jih spremeni v uporabne in edinstvene oblikovalske rešitve. Podjetje Mater je v sodelovanju z Danskim tehnološkim inštitutom razvilo novo industrijsko tehnologijo za predelavo odpadkov, zlasti izrabljenega žita iz proizvodnje piva skupaj z drugimi odpadnimi materiali na osnovi vlaken.

Po letih raziskav in testiranj je podjetju Mater uspelo predelati odpadni material in ga zmešati s postindustrijskimi plastičnimi odpadki v edinstveno zmes, primerno za stiskanje v stiskalnicah. Stolček Mask prikazuje tehniko "waste-to-value" in rešitev za učinkovitejšo ponovno uporabo virov podjetij, hkrati pa skrbi za mater Zemljo in naslednje generacije.

TailoredTile¹⁰

TailoredTile je blagovna znamka, ki sta jo ustanovila arhitektka Ana Rita Rodrigues in industrijski kemik Bruno Campos. Izdeluje dekorativne ploščice iz predelane plastike iz Marinha Grande (Portugalska). Tilegram je kos iz reciklirane plastike, večinoma odpadkov iz plastične industrije. Vsak tilegram vsebuje 100 gramov reciklirane plastike. Dekorativne bloke ploščic je mogoče lepiti z uporabo dvoplastnega lepilnega traku, kar omogoča prenovo prostorov, ne da bi pri tem poškodovali stene. Podjetje dodatno spodbuja krožno gospodarstvo, saj v zameno za popust pri nakupu sprejema rabljene tilegrame, saj je ta material mogoče večkrat zdrobiti in oblikovati. Možnost ustvarjanja barv izdelkov je neskončna in edinstvena. Z uporabo tehnike označevanja In-Mold Labelling je mogoče na tilegram TailoredTile namestiti zeleno sliko ali logotip.

---

⁹ Mater: <https://materdesign.com/>

¹⁰ TailoredTile: <https://tailoredtile.com/>